

Henri Hiltunen & Teemu Leskinen

SIJOITUSPÄÄOMAN HAJAUTTAMINEN PIENSIJOITTAJAN NÄKÖKULMASTA

SIJOITUSPÄÄOMAN HAJAUTTAMINEN PIENSIJOITTAJAN NÄKÖKULMASTA

Henri Hiltunen & Teemu
Leskinen
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun seudun
ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma, liiketoimintaosaamisen suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijät: Henri Hiltunen ja Teemu Leskinen

Opinnäytetyön nimi: Sijoituspääoman hajauttaminen piensijoittajan näkökulmasta

Työn ohjaaja: Arja Itkonen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2013
liitesivua

Sivumäärä: 54 + 9

Sijoituspääoman hajauttaminen on yksi sijoitustoiminnan perusajatuksista. Varallisuuden hajauttaminen koostuu useista eri tekijöistä, joista tärkein on omaisuuslajien välinen hajautus korko- ja osakesijoitusten kesken. Korkosijoitukset jaetaan rahastoihin, joukkolainoihin ja pankkitalletuksiin. Lisäksi korko- ja osakesijoituksia voidaan hajauttaa ajallisesti, toimialoittain ja maantieteellisesti.

Hajauttaminen pohjautuu Harry Markowitzin kehittämään portfolioteoriaan, jossa sijoituksiin kohdistuvaa riskiä pyritään pienentämään muodostamalla useita sijoituskohhteita sisältäviä portfolioita. Portfolion riskiin vaikuttaa salkussa olevien arvopapereiden lukumäärä sekä niiden välinen yhteisvaihtelu.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota tietoa sijoituspääoman hajauttamisesta sekä tuottaa hajauttamiseen keskittyvä opas, jonka tarkoituksena on toimia piensijoittajan hajautuspäätösten tukena. Opinnäytetyön aihevalinnassa ja tekemisessä saimme tukea Oulun Nordea Pankin henkilöstöltä.

Opinnäytetyö on toiminnallinen työ, joka koostuu teoriaosuudesta sekä sen pohjalta toteutetusta oppaasta. Teoriaosuus koostuu kirja- ja Internet-lähteistä sekä Nordean sijoitustehtävissä toimivien asiantuntijoiden haastatteluista. Opas on toteutettu teoriaosuuden pohjalta ja siihen on koottu keskeisimmät huomioonotettavat asiat sijoituspääoman hajauttamisesta. Työ on toteutettu siten, että myös aloittelevan piensijoittajan on helppo lukea sitä.

Sijoitustoimintaa aloittaessa hajauttaminen on keskeinen tekijä salkun muodostamisessa. Sijoitustoiminnan edetessä sijoittajan on tarkistettava salkun korko- ja osakesijoitusten suhde säännöllisin väliajoin, jotta riski pysyy valitulla tasolla. Hajauttamispäätös vaikuttaa olennaisesti salkun tuottoon ja riskitasoon. Hajautetulla salkulla voidaan päästä samalle tuottotasolle kuin ei-hajautetulla salkulla riskin ollessa pienempi.

Asiasanat: Hajauttaminen, sijoittaminen, piensijoittaja, riski, tuotto-odotus, portfolioteoria

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
School of Business and Information Management

Authors: Henri Hiltunen & Teemu Leskinen

Title of thesis: Small Capital Investors' Investment Diversification

Supervisor: Arja Itkonen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2013   Number of
pages: 54+ 9

This study deals with diversification of investment capital which is one of the basic principle of investing. Diversification of investments includes multiple factors and the most important factor to affect portfolios' return is the allocation between different asset classes such as stocks and bonds. Balance between stocks and bonds determine the risk level of portfolio. Stocks and bonds can also be diversified geographically, by branch and by using time diversification.

Diversification is based on modern portfolio theory which has been created by Harry Markowitz. Basic idea of portfolio theory is to compile a portfolio which has the best return on given level of risk. Factors affecting portfolios' risk are the number of securities and correlation between different securities.

The objective of the thesis was to provide information about asset allocation and to create a guide book which deals with diversification. Thesis can be used in support of investors' diversification choices. Thesis' topic selection and conclusion was supported by the Oulu Nordea Bank experts.

Study is a functional study that includes a theory section and a practical section. Theory section of the study is based on books, Internet and Nordea bank expert interviews. Practical section contains a guide book which is based on theory section and it includes main factors to take into consideration in asset allocation.

Asset allocation is main point creating a diversified portfolio. Allocation between stocks and bonds must be reviewed regularly in order for portfolios' risk to remain on given level. Portfolio that contains both stocks and bonds can reach a better return than a portfolio with one security without increasing any risk.

Keywords: Diversification, Investing, Small Capital Investor, Risk, Expected Return, Portfolio Theory

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SIJOTUSTEN HAJAUTTAMINEN	8
2.1	Portfolioteoria	8
2.2	Capital Asset Pricing -malli (CAPM)	11
2.3	Riskit	12
2.4	Markkinoiden tehokkuus.....	14
2.5	Hajautuspäätöksiin vaikuttavia tekijöitä	15
3	MAANTIETEELLINEN HAJAUTTAMINEN	16
4	TOIMIALAHAJAUTTAMINEN.....	18
5	AJALLINEN HAJAUTTAMINEN	20
6	OSAKKEET	25
7	RAHASTOT	30
7.1	Korkorahastot.....	33
7.2	Osakerahastot.....	35
7.3	Yhdistelmärahastot.....	35
7.4	Erikoissijoitusrahastot.....	39
7.5	Pörssinoteeratut ETF-rahastot	40
8	JOUKKOVELKAKIRJALAINAT.....	41
9	PANKKITALLETUKSET	44
10	PANKIN ASiantuntijoiden näkökanta.....	46
11	POHDINTA	50
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Sijoituspääoman hajauttamisen merkitys on korostunut viime vuosikymmenien aikana kotitalouksien kasvaneen tulotason myötä. Kotitalouksissa on yhä enemmän piensijoittajia, jotka etsivät rahoilleen riskitasoltaan sopivia sijoituskohteita. Sijoituskohteita on nykyään tarjolla lukemattomia määriä, joten aloittelevan piensijoittajan voi olla hankalaa löytää omalle riskitasolleen sopivimmat sijoituskohteet. Salkkua muodostettaessa on otettava huomioon pääoman hajauttaminen useaan eri kohteeseen.

Sijoituspääoman hajauttamisella tarkoitetaan pääoman jakamista useaan eri kohteeseen. Tärkein salkun tuottoon vaikuttava tekijä sijoituspääoman hajauttamisessa on korko- ja osakesijoitusten painotusten valinta. Omaisuuslajien välillä hajauttamista voidaan toteuttaa maantieteellisesti, toimialoittain ja ajallisesti. Sijoituspääoman hajauttaminen pohjautuu Harry Markowitzin kehittämään portfolioteoriaan, jossa portfolion tuotto-odotus pyritään maksimoimaan halutulla riskitasolla.

Opinnäytetyön aihe syntyi toimeksiantona Oulun Nordean toimesta. Nordea on Pohjois-Euroopassa toimiva pankki, joka työllistää konsernina noin 31 500 työntekijää. Nordea toimii Suomen lisäksi Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa ja Venäjällä. Vuonna 2012 konsernin liikevoitto oli 1 059 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus oli 357 miljoonaa euroa. Toimeksiannon syntymiseen vaikutti opinnäytetyön toisen tekijän työpaikka toimeksiantajayrityksessä. Aihe valittiin sen mielenkiintoisuuden vuoksi ja siitä koetaan olevan hyötyä piensijoittajille ja tekijöille tulevaisuudessa.

Opinnäytetyö on toiminnallinen työ, jonka teoria koostuu kirja- ja Internet-lähteistä sekä Nordean sijoitustehtävissä toimivien asiantuntijoiden haastatteluista. Pankin asiantuntijoiden haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina, joiden runkona toimi kymmenen kysymystä. Haastattelut äänitettiin ja litteroitiin, jonka jälkeen ne koottiin yhdeksi

osioksi. Teoriaosuuden pohjalta on luotu opas, jonka tarkoituksena on esitellä sijoituspääoman hajauttamiseen vaikuttavia tekijöitä sekä miten hajauttaminen voidaan toteuttaa. Opas voi toimia piensijoittajan hajautuspäätösten tukena.

Opinnäytetyö käsittelee sijoitusten hajauttamista yksityisen piensijoittajan näkökulmasta pankin kautta tarjottaviin yleisimpiin sijoituskohteisiin. Sijoituskohteiksi valittiin osakkeet, rahastot, joukkovelkakirjalainat ja pankkitalletukset. Piensijoittaja on määritelty työssä siten, että sijoittaja itse päättää kokeeko hän olevansa piensijoittaja. Määrittelyyn voi vaikuttaa muun muassa sijoittajan kokemus ja sijoitettavan pääoman määrä. Työ on tehty siten, että aloittelevankin piensijoittajan on helppo lukea ja ymmärtää sitä.

2 SIJOTUSTEN HAJAUTTAMINEN

Sijoituspääoman hajauttamisella tarkoitetaan varojen jakamista useaan eri omaisuuslajiin kuten osakkeisiin, rahastoihin, joukkolainoihin ja pankkitalletuksiin. Hajauttamista voidaan jatkaa kohteiden sisällä hajauttamalla pääoma maantieteellisesti, toimialakohtaisesti ja ajallisesti. Tällä tavoin sijoituksiin liittyvää riskiä pyritään minimoimaan ja salkun tuotto pyritään saamaan tasaisemmaksi. Hajauttamalla useaan eri kohteeseen riski on huomattavasti pienempi kuin sijoittamalla vain yhteen kohteeseen. Allokaatiopäätös eli omaisuuslajien välinen painotus selittää tutkimusten mukaan 91 prosenttia salkun tuottoon vaikuttavista tekijöistä. Muita tuottoon vaikuttavia tekijöitä ovat osakkeiden valinta, ajoitus ja muut tekijät. Osakkeiden valinta selittää viisi prosenttia, ajoitus kaksi prosenttia sekä muut tekijät kaksi prosenttia. Hajauttamista voidaan pitää sijoittamisen perussääntönä, joka perustuu portfolioteoriaan ja se luo pohjan järkevälle sijoitustoiminnalle. (Anderson 2004, 107; Pesonen 2011, 36; Puttonen 2001, 50.)

2.1 Portfolioteoria

Portfolioteorian on kehittänyt Harry Markowitz (1952). Portfolioteorian perusajatuksena on sijoitusten hajauttaminen useaan eri kohteeseen, jolloin sijoituksiin liittyvää riskiä voidaan pienentää. Sijoitukset voidaan hajauttaa eri omaisuuslajeihin kuten osakkeisiin, rahastoihin, joukkolainoihin ja pankkitalletuksiin. Hajauttamista voidaan jatkaa sijoituskohteiden sisällä, mikä tarkoittaa esimerkiksi useamman kuin yhden yhtiön osakkeen valitsemista osakesalkkuun. Osakesijoittamisessa hajauttamisen suurimmat hyödyt voidaan saada jo noin kymmeneen eri osakkeeseen sijoitettaessa. Portfolioteoriassa sijoitussalkun rakentamisen pohjana käytetään tuotto-odotusta sen sijaan, että hyödynnettäisiin sijoitusten toteutunutta tuottoa. Tuotto-odotuksella tarkoitetaan tuottoa, jonka sijoittaja odottaa saavansa sijoituksistaan. (Anderson 2004, 107; Kallunki 2007, 60.)

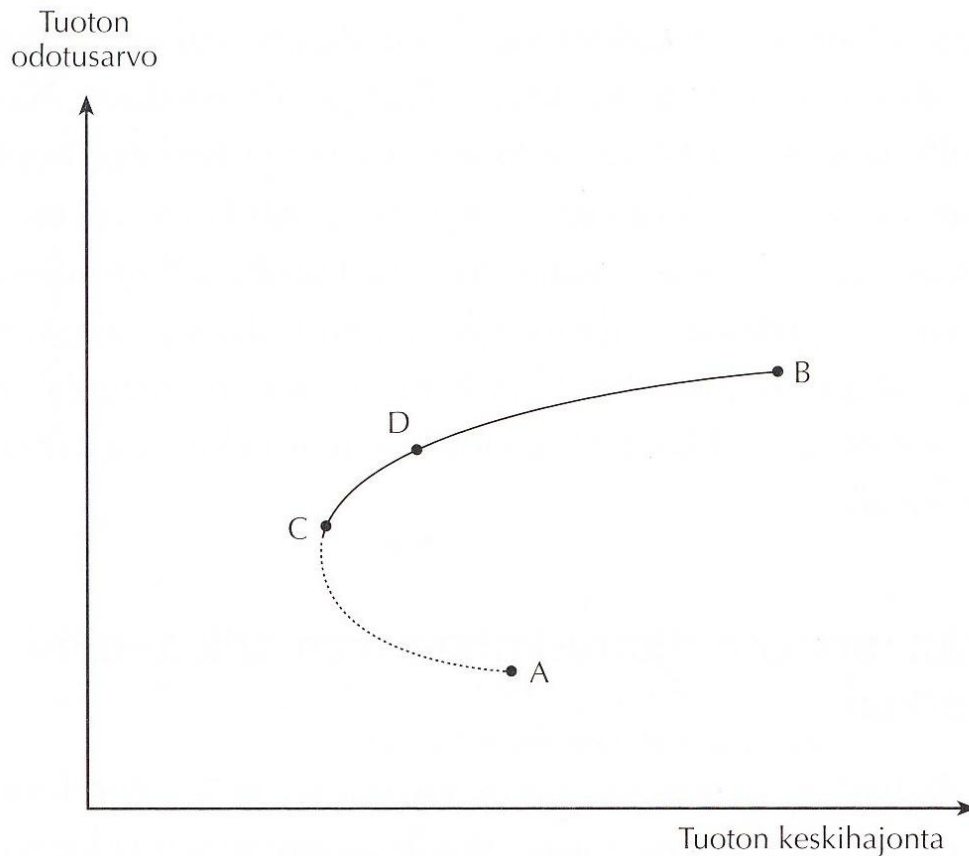
Sijoitussalkun kokonaisriskiä kuvataan volatilitaetilla, mikä tarkoittaa toteutuneen tuoton vaihtelua tuotto-odotuksen ympärillä. Volatilitaetti lasketaan arvonmuutosten keskihajonnasta, joka kertoo prosenttilukuna kuinka paljon toteutunut tuotto vaihtelee. Portfolioteorian mukaan sijoitussalkun tuoton keskihajonta pienenee arvopapereiden määrän kasvaessa. Ainoastaan yhtä arvopaperia sisältävässä salkussa tuoton keskihajonta on suurempi. Tämä selittyy sillä, että arvopapereiden tuotot eivät ole aina samansuuntaisia ja vaihtelut korvaavat toistensa merkitystä. Salkkua hajauttamalla riskiä voidaan saada pienemmäksi niin, ettei tuotto-odotus laske. (Kallunki 2007, 64; Nikkinen 2008, 32-33.)

Sijoitussalkussa olevien arvopapereiden tuottojen välistä yhteisvaihtelua kuvataan kovarianssilla, mikä vaikuttaa salkussa olevaan riskiin. Kovarianssi voi saada joko positiivisia tai negatiivisia arvoja. Positiivinen arvo kertoo arvopapereiden tuottojen olevan samansuuntaisia ja kovarianssin ollessa negatiivinen tuotot ovat erisuuntaisia. Yritysten osakkeiden tuotot ovat saman toimialan yrityksissä yleensä samansuuntaisia, jolloin kovarianssi on positiivinen. Hajautettuun salkkuun pyritään valitsemaan arvopapereita, joiden kovarianssi on mahdollisimman pieni, jolloin hajautuksesta saadaan suurin hyöty. (Kallunki 2007, 62.)

Kovarianssi voi saada mitä tahansa arvoja, joten tuottojen yhteisvaihtelua ei voida vertailla. Tämä ongelma voidaan poistaa kovarianssin standardoinnilla. Näin saadaan korrelaatiokerroin, mikä voi saada arvoja -1 ja +1 välillä. Tästä johtuen korrelaatiokertoimet ovat keskenään vertailukelpoisia. Hajautuksesta on hyötyä, kun korrelaatiokerroin on alle yhden. Jos korrelaatiokerroin on +1, hajautuksesta ei ole hyötyä, sillä arvopapereiden tuotot ovat yhdenmukaisia. (Kallunki 2007, 64; Nikkinen 2008, 59.)

Hajautetulle sijoitussalkulle voidaan laskea tuotto ja tuoton keskihajonta muodostamalla salkku useasta eri arvopaperista ja antamalla niille eri painotuksia. Nämä luvut voidaan sijoittaa kuvioon, jossa esitetään eri salkuista saatavat tuotto-odotuksen ja keskihajonnan muodostamat yhdistelmät.

Kuvioon piirretään käyrä, jota kutsutaan tehokkaaksi rajapinnaksi. Kuvion pohjalta sijoittaja voi valita oman salkkunsä. (Anderson 2004, 90; Kallunki 2007, 66.)

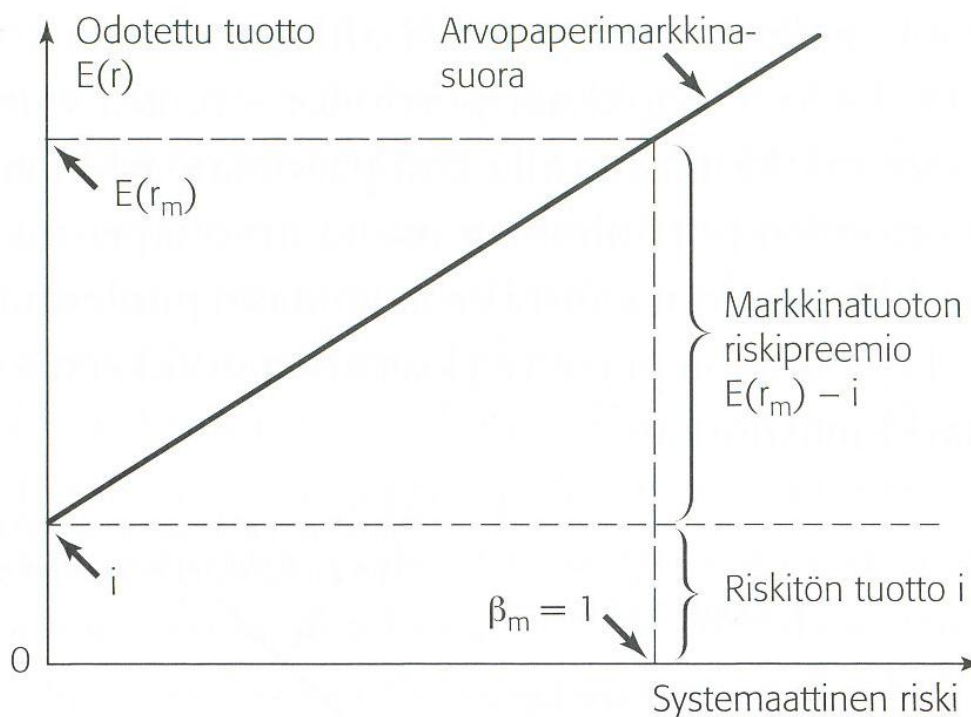

KUVIO 1. Tehokas rajapinta (Kallunki 2007, 67)

Yllä olevaan kuvioon 1 on sijoitettu kahdesta eri osakkeesta muodostettavat portfoliot. Pisteessä A toisen osakkeen painotus on sata prosenttia ja pisteessä B toisen osakkeen painotus sata prosenttia. Pisteissä C ja D salkku sisältää molempia osakkeita eri painoituksilla. Kuviosta nähdään kuinka salkun tuotto-odotus kasvaa, mutta riski pienenee, kun siirrytään pisteestä A pisteeseen C. Pisteestä C pisteeseen D siirryttäessä sekä riski että tuotto-odotus kasvavat, mutta pisteen D portfolion riski on edelleen pienempi kuin pisteessä A. Pisteessä B portfolion tuotto-odotus on suurin, mutta tällöin riski kasvaa huomattavasti. Kuviosta voidaan päätellä, että hajauttaminen useampaan eri arvopaperiin kannattaa.

2.2 Capital Asset Pricing -malli (CAPM)

Capital Asset Pricing -malli on rahoitusteoria, joka on kehitetty 1960-luvun alussa Harry Markowitzin portfolioteorian pohjalta. Tähän malliin päätyi toisistaan riippumatta kolme eri tutkijaa suunnilleen samaan aikaan. Yksi heistä oli William Sharpe ja hän sai työstään taloustieteen Nobelin vuonna 1990. CAPM:n lähtökohdan mukaan sijoittaja odottaa saavansa suurempaa tuottoa osakkeista, mitkä sisältävät enemmän markkinariskiä. Markkinariski on se osuus kokonaisriskistä, jota ei voida poistaa hajauttamalla. Markkinariskiä kuvataan betakertoimella, joka kuvaa miten markkinoiden muutokset vaikuttavat yksittäisen arvopaperin tuottoon. Mallin avulla voidaan laskea yksittäisen arvopaperin tuoton odotusarvo, joka saadaan lisäämällä riskittömän sijoituskohteen tuottoon riskilisä kerrottuna betalla. (Niskanen 2007, 185-189.)

KUVIO 2. Arvopaperimarkkinasuora (Niskanen 2007, 191)

CAP -mallin yhtälön avulla saatavista arvoista voidaan muodostaa kuvaaja arvopaperimarkkinasuorasta, mitä kuvio 2 esittää. Kuviossa vaaka-akselille on merkitty riski eli beta ja pystyakselille tuotto-odotus. Kuvioon piirretyltä suoralta nähdään kuinka paljon sijoituksen tuotto-odotus on, kun riski on tiedossa. Arvopaperimarkkinasuoraa tutkimalla nähdään ovatko osakkeet oikein hinnoiteltuja. Arvopaperi on oikein hinnoiteltu, kun se sijaitsee suoralla, sillä silloin sen tuotto-odotus ja riski kohtaavat. Tällöin markkinat ovat tasapainossa, koska hinnat ovat CAPM:n mukaisella tasolla. Esimerkiksi osake on alihinnoiteltu, jos se sijaitsee arvopaperisuoran yläpuolella. Tällöin osakkeesta saadaan enemmän tuottoa mitä sen pitäisi sillä riskitasolla tuottaa. (Nikkinen 2008, 73; Niskanen 2007, 190.)

Sijoitussalkun riskin ja tuoton mittaamiseen käytettävää suhdelukua kutsutaan Sharpen mittariksi. Mittarissa käytetään keskihajontaa eli kokonaisriskiä riskin mittarina. Sharpen mittarilla kuvataan portfolion tehokkuutta ja se ilmaisee kuinka paljon paremmin sijoitus on tuottanut riskittömään talletukseen verrattuna yhtä volatiliteettiyksikköä kohti. Sijoitus on tuottanut sitä paremmin riskiin suhteutettuna, mitä korkeampi luku on. Sharpen luku lasketaan vähentämällä tuotosta riskitön korko ja jakamalla se keskihajonnalla. (Kallunki 2007, 279.)

2.3 Riskit

Sijoitustoimintaan liittyy keskeisenä osana riski. Sijoittamisesta puhuttaessa riskillä tarkoitetaan todennäköisyyttä, miten toteutunut tuotto poikkeaa odotetusta tuotosta. Tuottoa tavoiteltaessa on oltava valmis ottamaan riskejä, sillä tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Sijoituskohteen tuotto-odotuksen on oltava riittävän korkea, jotta sijoittaja on valmis ottamaan riskiä. Riskin myötä sijoitettu pääoma voidaan menettää joko osittain tai täysin. Eri arvopapereihin kohdistuu erilaisia riskejä, joita ovat korkoriski, markkinariski, inflaatoriski, liikeriski, rahoitusriski, likviditeettiriski, valuuttariski ja maariski. (Nikkinen 2008, 28-30.)

Korkoriskillä tarkoitetaan korkotason muuttumista matalammaksi tai korkeammaksi, mikä vaikuttaa sijoitusten arvoon. Arvopapereiden hinnoittelumalleista johtuen korkotason noustessa arvopapereiden hinnat laskevat ja korkojen laskiessa hinnat nousevat muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina. Markkinariski on markkinoiden vaihtelusta aiheutuvaa arvopapereiden hintojen heilahtelua. Markkinariski vaikuttaa etenkin osakesalkun tuottoon. Markkinariski muodostuu tekijöistä, joihin yritys ei voi vaikuttaa, kuten suhdannevaihteluista ja kulutustottumusten muutoksista. Tuotteiden ja palveluiden kysynnän vaihtelusta johtuvaa riskiä kutsutaan liikeriskiksi. Suhdannevaihtelut vaikuttavat tuotteiden ja palveluiden kysyntään korkean liikeriskin omaavilla yrityksillä tai toimialoilla. Muutokset voivat vaikuttaa tulokseen nousevasti tai laskevasti. (Nikkinen 2008, 29.)

Inflaatoriski on ostovoiman heikkenemisestä johtuva riski, joka vaikuttaa kaikkiin arvopapereihin. Sillä tarkoitetaan, että nykyhetkellä sijoitetun rahan arvo ei ole tulevaisuudessa samansuuruinen. Inflaatio tarkoittaa siis rahan ostovoiman heikkenemistä, joten esimerkiksi kymmenen euroa ei ole vuoden kuluttua samanarvoinen kuin tällä hetkellä. (Nikkinen 2008, 29.)

Velkapääomaa käyttävissä yrityksissä on rahoitusriski. Vieraasta pääomasta koituvien kustannusten vuoksi yritysten voitot voivat vaihdella vuosittain siinä suhteessa minkä verran velkaa on omaan pääomaan nähden. Likviditeetti määräytyy sen mukaan kuinka nopeasti sijoitukset voidaan muuttaa rahaksi. Mitä kauemmin sijoitusten likvidointi kestää, sitä suurempi riski on. Valuutariskillä tarkoitetaan ulkomaisiin sijoituksiin sijoitettaessa syntyvää valuuttojen kurssivaihtelusta johtuvaa riskiä. Maan sisäiset jännitteet ja poliittinen vakaus muodostavat maariskin. (Nikkinen 2008, 30.)

Kokonaisriski voidaan jakaa markkinariskiin ja yrityskohtaiseen riskiin. Jako tehdään sen mukaan ovatko riskit yleisiä vai tiettyä arvopaperia koskevia. Markkinariskistä ja yrityskohtaisesta riskistä käytetään myös nimityksiä systemaattinen riski ja epäsystemaattinen riski. Markkinariski on suhdanteista aiheutuvaa riskiä, johon sijoittaja ei voi itse vaikuttaa eikä sitä voida poistaa hajauttamalla. Kaikki arvopaperit sisältävät markkinariskiä. Sijoittaja voi

pienentää yritysriskiä muodostamalla hajautetun portfolion, mikä sisältää useiden yritysten arvopapereita. Arvopapereihin kohdistuvaa yritysriskiä saadaan pienennettyä jo kahdella eri osakkeella. (Nikkinen 2008, 30.)

2.4 Markkinoiden tehokkuus

Markkinoiden tehokkuus koostuu ulkoisesta ja sisäisestä tehokkuudesta. Ulkoisella tehokkuudella tarkoitetaan kuinka hyvin sijoitusinformaatio on hyödynnettävissä. Ulkoisesti tehokkaissa markkinoissa informaatio siirtyy nopeasti arvopapereiden hintoihin. Sisäisellä tehokkuudella tarkoitetaan, että alalla on tarpeeksi paljon kilpailua, minkä kautta välityskustannukset pysyvät alhaisina ja kaupankäynti on nopeaa. Tehokkaiden markkinoiden lähtökohta on, että sijoittaja ei voi käyttää hyväkseen omassa toiminnassaan mitään tietoa, jolla olisi mahdollista ansaita normaaleista poikkeavia tuottoja. Markkinoilla on kuitenkin suuri joukko osakeanalyytikoita, joiden tehtävänä on etsiä alihinnoiteltuja osakkeita. Tämän pohjalta voidaan todeta, että markkinat eivät ole täysin tehokkaat. Suurempien markkinoiden oletetaan olevan tehokkaampia kuin pienten. Suurten yritysten osakkeita seuraa enemmän analyytikoita, mikä takaa täsmällisemmän hinnoittelun osakkeille. (Nikkinen 2008, 80-82.)

Tehokkaat markkinat voidaan jakaa kolmeen alaluokkaan: heikon, keskivahvan ja vahvan ehdon mukaan. Jako alaluokkien kesken määräytyy informaation tarkoituksen mukaan. Heikoilla markkinoilla arvopapereiden hintaan sisältyy kaikkiin aiempiin kauppoihin liittyvä informaatio. Informaatio on saatu hinnoista ja kaupankäyntimääristä, eikä aiemmat hinnat ennusta tulevia. Keskivahvojen ehtojen täytyessä hinnat sisältävät julkisesti saatavilla olevan tiedon, kuten tilinpäätökset sekä osingonjakopäätökset. Sijoittaja ei ole viisaampi kuin markkinat, vaikka yrittäisikin analysoida julkista informaatiota, sillä tiedon vaikutus on jo siirtynyt osakkeen hintaan. Vahvoihin ehtoihin kuuluu, että kaiken muun informaation lisäksi myös sisäpiiritieto on siirtynyt hintoihin. Arvopaperimarkkinalaki rajoittaa niiden henkilöiden kaupankäyntiä, joilla on sisäpiiritietoa. Markkinoiden tehokkuutta tutkiessa on muistettava, että

tehokkuutta tutkitaan tarpeeksi pitkältä ajalta. Markkinoilla voi esiintyä lyhyitä poikkeamia ilman, että markkinat olisivat tehottomat. (Nikkinen 2008, 83-85.)

2.5 Hajautuspäätöksiin vaikuttavia tekijöitä

Sijoittajan tekemään hajautuspäätökseen vaikuttaa useat eri tekijät, joita ovat sijoittajan riskinsietokyky, sijoitushorisontti eli sijoitusaika ja tuottotavoite. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat sijoitettavan varallisuuden määrä ja elämäntilanne. Sijoittajan tekemiin sijoituspäätöksiin vaikuttaa sijoittajan riskinsietokyky. Riskinsietokykyä voidaan määritellä erilaisilla sijoittajalle esitettävillä kysymyksillä, joiden avulla saadaan selville kuinka hyvin sijoittaja kestää tappioita. Riskinsietokyvyn määritelyä voidaan lähteä kartoittamaan erilaisia sijoitusvaihtoehtoja ja niihin kohdistuvia tuotto-odotuksia. (Anderson 2004, 34; Kallunki 2007, 23-24.)

Eri-ikäisillä ihmisillä sijoitustavoitteet sekä sijoitusten aikahorisontti voivat olla erilaisia, mikä täytyy ottaa huomioon sijoituksia hajautettaessa. Nuorella sijoittajalla aikahorisontti on pidempi, joten salkku voi sisältää enemmän riskipitoisia sijoituksia. Amerikkalaisen suuntaa-antavan perusmallin mukaan osakesijoitusten prosentuaalinen osuus salkusta saadaan, kun sadasta prosentista vähennetään sijoittajan ikä. Sijoittajan iän muodostama osuus sijoitetaan korkosijoituksiin. (Anderson 2004, 17-18.)

Hajautettua sijoitussalkkua lähdetään muodostamaan sijoittajan määrittelemän tuottotavoitteen mukaan. Matalamman tuottotavoitteen salkkuun valitaan enemmän korkosijoituksia, jolloin tavoitteena voi olla rahan arvon säilyttäminen. Tuottotavoite voi olla silloin inflaation verran. Suurempia tuottoja tavoiteltaessa salkkupainotuksessa osakkeiden osuus korostuu verrattuna korkosijoituksiin. (Anderson 2004, 27.)

3 MAANTIETEELLINEN HAJAUTTAMINEN

Sijoituksia hajautettaessa yksi mahdollinen vaihtoehto on maantieteellinen hajauttaminen. Maantieteellisellä hajauttamisella tarkoitetaan sijoituskohteiden valintaa eri maantieteellisiltä alueilta, millä voidaan pienentää sijoitussalkkuun kohdistuvaa riskiä. Markkinat voidaan jakaa karkeasti kahteen luokkaan: kehittyviin markkinoihin sekä teollistuneisiin maihin. Kehittyviin markkinoihin kuuluvat Aasian alueet (pois lukien Japani ja Hong Kong), Itä-Eurooppa, Afrikka ja Etelä-Amerikka. Suurimmat kehittyvien markkinoiden alueet ovat Kiina, Brasilia, Venäjä, Intia, Meksiko ja Etelä-Korea. Teollistuneiksi maiksi lasketaan Pohjois-Amerikka, Eurooppa (pois lukien Itä-Eurooppa), Japani ja Hong Kong. (Marston 2011, 98-99.)

Maantieteellisen hajauttamisen hyöty on perinteisesti koostunut siitä, että eri maiden markkinat liikkuvat eri suuntiin toisistaan riippumatta. Kun sijoitussalkussa on eri maiden arvopapereita, yhdessä maassa tapahtuvat markkinaheilahtelut eivät vaikuta koko salkun arvoon. Nykyaikaiset globaalit markkinat ovat vähentäneet maantieteellisen hajauttamisen hyötyä, koska yritykset ovat kansainvälistyneet ja kauppaa käydään monien eri maiden välillä. Näin ollen suhdanteet liikkuvat yhdenmukaisesti maasta riippumatta, mikä vähentää hajauttamisen hyötyjä. (Anderson 2001, 143.)

Maantieteellisessä hajauttamisessa on otettava huomioon eri maiden poliittinen vakaus sekä kansantalouden tila. Nämä seikat vaikuttavat sijoituksen riskiin. Poliittisesti vakaissa maissa sijoitusten riskit ovat pienempiä. Sijoitettaessa varallisuutta ulkomaille salkkuun voidaan valita sellaisia toimialoja, joita Helsingin pörssissä ei ole. Näin sijoitussalkkua saadaan monipuolisemmaksi ja paremmin hajautetuksi. (Saario 2007, 82, 93.)

Valuutta-alueen ulkopuolisiin arvopapereihin sijoitettaessa on huomioitava eri maiden valuuttakurssien vaihtelusta aiheutuva riski. Pitkällä aikavälillä valuuttojen arvonmuutokset vaikuttavat sijoituksista saataviin tuottoihin.

Valuuttojen arvonvaihtelu voi olla suurta lyhyellä aikavälillä ja arvonvaihteluiden ennustaminen on vaikeaa. Euroalueelle sijoitettaessa valuuttariskiä ei synny yhteisvaluutasta johtuen. Valuutta-alueen ulkopuolisia arvopapereita ostettaessa tuotto tai tappio koostuu osinkojen lisäksi, valuuttakurssivoitoista ja osakekurssivoitosta. Historiallisesti tarkasteltuna ulkomaisia osakkeita sisältävä sijoitussalkku on vähemmän riskipitoinen kuin pelkästään kotimaisista osakkeista koostuva salkku. (Anderson 2001, 141; Marston 2011, 85.)

Kehittyvillä markkinoilla tarkoitetaan sellaisten maiden markkinoita, joiden odotetaan kehittyvän keskimääräistä nopeammin ja tarjoavan sijoittajille parempia tuottoja. Kehittyvillä markkinoilla kaikki arvopaperit eivät ole tarjolla ulkomaisille sijoittajille maiden sisäisten rajoitusten vuoksi. Kehittyvien markkinoiden sijoituskohteet ovat riskialttiita ja sijoitusten tuotot vaihtelevat suuresti. Kehittyvien markkinoiden korrelaatio kehittyneisiin maihin on melko pieni. Tätä kautta kehittyviin markkinoihin sijoittamalla saadaan hajautushyötyä, mutta arvopapereiden riskisyys on huomioitava sijoitettaessa. Kehittyvillä markkinoilla makrotaloudelliset kriisit vaikuttavat kurssien kehitykseen voimakkaammin kuin teollistuneissa maissa. Lisäksi monissa kehittyvissä maissa maan talous on riippuvainen viennistä teollistuneisiin maihin, joten muutokset viennissä vaikuttavat kursseihin. Kansainvälistyminen myötä myös kehittyvien markkinoiden kurssit liikkuvat enemmän teollistuneiden maiden markkinoiden mukaisesti. (Marston 2011, 97-108.)

Portfolion tuottoa voidaan parantaa hajauttamalla salkkua kehittyviin markkinoihin, mutta kehittyvien markkinoiden luonteen vuoksi myös riski kasvaa. Kehittyviin markkinoihin sijoitettaessa tuotto-riskisuhteen arvioiminen on tärkeää, sillä sijoituskohteen riski kompensoituu paremmalla tuotolla. (Marston 2011, 107-109.)

4 TOIMIALAHAJAUTTAMINEN

Toimialahajauttamisella tarkoitetaan sijoituskohteiden valitsemista eri toimialoilta. Sijoitukset hajautetaan eri toimialoille, jotta yhden toimialan heikko menestys ei laske sijoitussalkun arvoa kokonaan. Maantieteellisen hajauttamisen hyödyn vähennyttyä toimialahajauttaminen on noussut tärkeämpään rooliin. Hajauttamalla eri toimialoille pyritään pienentämään salkkuun kohdistuvaa riskiä. Eri toimialoilla toimivien yritysten osakekurssit liikkuvat yleensä eri suuntiin, jolloin osakkeiden välinen korrelaatio on pieni tai jopa negatiivinen, mikä lisää hajauttamisesta saatavaa hyötyä. (Saario 2007, 93.)

Hajautettaessa salkkua eri toimialoihin sijoittaja voi valita arvopapereita toimialan markkinajohtajayrityksiltä sillä painotuksella, millä ne esiintyvät osakeindekseissä tai arvopaperipörsseissä. Näin saadaan koottua hyvin hajautettu salkku, jonka riskitaso on pienempi kuin vain yhdelle toimialalle sijoitettaessa. Jossain indeksissä yksittäisen yhtiön saama painoarvo voi olla suuri, jolloin toimialan painotusta salkussa voi vähentää. (Anderson 2001, 144-146.)

Toimialahajauttamisessa tärkeä huomioitava seikka on, miten suhdannevaihtelut vaikuttavat toimialoihin. Joillakin toimialoilla suhdanteiden nousut ja laskut vaikuttavat suoraan toiminnan laajuuteen. Tällöin salkkuun pyritään valitsemaan yrityksiä suhdanneherkiltä ja ei-suhdanneherkiltä toimialoilta. Suhdanneherkkiä toimialoja ovat muun muassa metsäteollisuus, terästeollisuus, tietotekniikka, tietoliikenne, rahoitus sekä koneiden ja laitteiden valmistajat. Ei-suhdanneherkkiä toimialoja ovat muun muassa elintarviketeollisuus, energia, terveydenhoito, vähittäiskauppa ja erilaiset huoltopalvelut. Suhdanneherkillä toimialoilla osakkeiden tuottovaihtelu on suurempaa, jolloin ne sisältävät myös enemmän riskiä. Suhdanneherkille aloille sijoitettaessa ajoituksen merkitys korostuu, sillä tuottovaihtelun ollessa suurta hinnat voivat vaihdella paljon lyhyelläkin aikavälillä.

Ei-suhdanneherkkien alojen yrityksissä osakkeiden tuottovaihtelu on pienempää, jolloin laskusuhdanteen aikaan näiden yhtiöiden osakkeet kestävät laskukauden paremmin. (Saario 2007, 93.)

Yhtiöitä voidaan luokitella niiden kasvunopeuden perusteella. Hitaasti kasvavat yhtiöt ovat yleensä toimineet pitkään ja toimiala, jolla ne toimivat on muuttunut. Lisäksi toimialalla tuotteiden jalostusaste on usein alhainen. Tulos/osake-luvun kautta tarkasteltuna hitaasti kehittyviä toimialoja ovat muun muassa elintarviketeollisuus, huonekalujen valmistus, sähkönjakelu sekä tekstiiliteollisuus. Keskimääräisesti kasvavat yhtiöt toimivat yleensä toimialoilla, joiden tuotteiden jalostusarvo on suurempi. Tällaisia ovat yhtiöt, jotka valmistavat kulutustavaroita. Keskimääräisesti kasvavilla yhtiöillä tulos/osake-luku kasvaa pitkällä aikavälillä jatkuvasti. Suhdanteet vaikuttavat yhtiöiden kurssiin melko paljon, mutta pitkällä aikavälillä sijoitettaessa nämä yhtiöt tarjoavat sijoittajalle hyvän sijoituskohteen. Nopeasti kasvaville yhtiöille tunnuspiirteitä on, että se on toiminut vasta vähän aikaa. Yhtiöllä on toimialan parhaat tuotteet ja ne voivat perustua uuteen teknologiaan. Nopeasti kasvavan yhtiön toiminta voi olla vielä pientä, mutta kasvupotentiaali on suuri. Nopeasti kasvavat yhtiöt toimivat usein tietotekniikan alalla. (Saario 2007, 134-137.)

Valitessa yhtiöitä eri toimialoilta yhtiöitä voidaan vertailla taloudellisten tunnuslukujen avulla. Yhtiöiden tunnusluvut vaihtelevat riippuen muun muassa markkinatilanteesta, yhtiön velkaisuudesta sekä siitä onko yhtiö aloittamassa vai vakiinnuttanut paikan markkinoilla. Tunnuslukujen vertailussa voidaan käyttää esimerkiksi oman pääoman tuottoprosenttia ja tulos/osake-lukuun perustuvaa osakkeen arvonmäärittystä. Yhtiöitä voidaan luokitella hitaasti kasvaviin, keskimääräisesti kasvaviin ja nopeasti kasvaviin yhtiöihin. Hitaasti kasvavien yhtiöiden tulos/osake on edellisen viiden vuoden aikana enintään kaksinkertaistunut. Keskimääräisesti kasvavien yhtiöiden tulos/osake-luku on viiden vuoden aikavälillä kaksin- tai kolminkertaistunut. Nopeasti kasvavien yhtiöiden tulos/osake-luku on viiden vuoden aikana vähintään nelinkertaistunut. (Saario 2007, 133-134.)

5 AJALLINEN HAJAUTTAMINEN

Ajallisella hajauttamisella tarkoitetaan sijoitettavan varallisuuden sijoittamista useammassa erässä eikä yhdellä kertaa. Ajallinen hajauttaminen on yksinkertaisin ja helpoin keino välttää oikeaan ajoitukseen liittyvää riskiä. Ajallista hajauttamista kannattaa tehdä omaisuuslajihajauttamisen lisäksi. Sijoitusten tekeminen eri pituisille juoksu- eli sijoitusajoille on myös ajallista hajauttamista. Osakkeisiin sijoittaessa juoksuaika on pitkä kun taas pankkitalletuksissa aikaväli voi olla lyhyempi. Markkinoiden heilahtelut tasaantuvat pitkällä aikavälillä sijoitettaessa, joten silloin osakeriskin ottaminen on perusteltua. Vastaavasti lyhyellä aikavälillä korkosijoitusten painotus on järkevämpää, sillä niissä riski on pienempi. (Kallunki 2007, 42; Nordea, Hajauttaminen, hakupäivä 7.1.2013; Nordea, Säännöllinen säästäminen, hakupäivä 7.1.2013.)

Ihmiset pohtivat usein, mitä pörssiosaketta kannattaa ostaa ja mikä on päivän pörssivihje. Tärkeämpää olisi kuitenkin tietää, onko nyt oikea aika osakeostoille. Ajoituksen onnistuessa monien osakkeiden arvot nousevat ja vastaavasti väärään aikaan tehdyissä hankinnoissa valtaosan arvot laskevat. Tappioiden välttäminen on lähes mahdotonta, kun sijoituksia tehdään väärään aikaan. Kurssikehityksen pääsuunnan ollessa laskeva, markkinoilta on parempi pysyä poissa, koska hyvien sijoitusten tekemisen todennäköisyys on pieni. (Saario 2012, 183.)

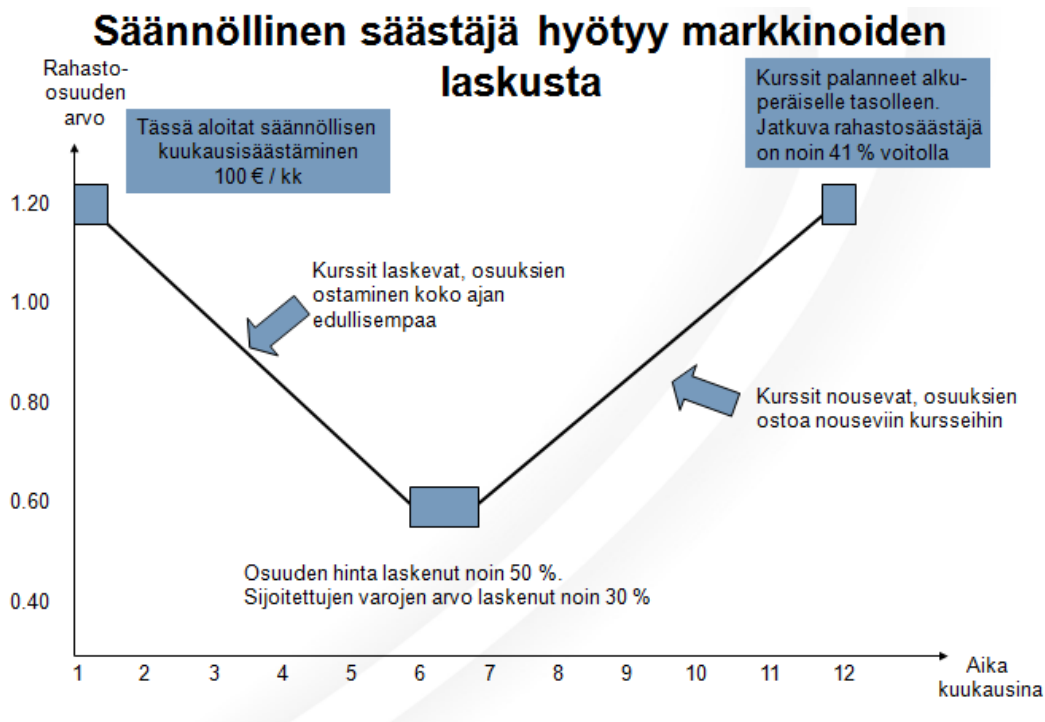
Tyypillinen piirre pörssimarkkinoille on, että ihmiset ajattelevat tämän hetkisen tilanteen olevan muuttumaton. Pitkän nousun aikaan ajatellaan kuitenkin nykyisessä taloustilanteessa tapahtuneen perusteellinen muutos. On kuitenkin ymmärrettävä, ettei pysyvää olotilaa ole, sillä markkinat muuttuvat. Tuottoisien vuosien jälkeen tulee huonoja aikoja ja päinvastoin, joten ajoituksen merkitys on suuri. Oikeaan ajoitukseen liittyvää riskiä voidaan pienentää säännöllisellä kuukausisäästämisellä.

Säännöllisen säästämisen perusajatus on nimensä mukaisesti säännöllisyydessä ja hankinnat on tehtävä samalla summalla. Säännöllisesti säästäessä ei tarvitse huolestua markkinoiden liikkeistä. Kukaan ei voi tietää etukäteen markkinoiden kehitystä, joten sijoitusten ajoittaminen parhaaseen ostohetkeen on vaikeaa. (Nordea, Säännöllinen säästäminen, hakupäivä 7.1.2013; Saario 2011,184.)

Ajallisesta hajauttamisesta saa parhaimman hyödyn sijoittamalla kohteeseen, jonka arvo vaihtelee suuresti. Usein tällaisia kohteita ovat osake- ja yhdistelmärahastot. Ostettaessa säännöllisesti rahasto-osuuksia osa ostoista tapahtuu silloin, kun kurssit ovat korkealla. Säännöllisyyden ansiosta hankintoja tulee myös kurssien ollessa alhaalla. Pitkällä aikavälillä ajallinen hajauttaminen tasoittaa markkinoiden nousuja ja laskuja, mikä puolestaan pienentää riskiä. Tällä tavoin tasaisesti ostamalla hankintojen keskihinta ei nouse liian korkeaksi pitkällä aikavälillä. Sama asia koskee myös myyntiä, sillä kukaan ei tiedä etukäteen milloin on paras hetki myydä. Säännöllinen säästäminen sopii rahastosijoittamisen lisäksi myös suoraan osakesijoittamiseen. (Nordea, Newsroom hakupäivä 3.2.2013; Nordea 2013, Säännöllinen säästäminen, hakupäivä 7.1.2013; Saario, 2011, 184.)

Hankinnat tapahtuvat pitkällä aikavälillä markkinahintaan ja näin ollen sijoittaja pystyy hyödyntämään markkinoiden hintakehityksen. Pitkäjänteinen toiminta on sijoittajan kannalta kannattavinta ja markkinoiden laskiessa säännöllistä säästämistä esimerkiksi rahastoon ei kannata lopettaa. Kurssien laskiessa aiemmalla kuukausisummalla saa enemmän osuuksia rahastosta, mikä mahdollistaa paremman tuoton myöhemmin. (Nordea 2013, Säännöllinen säästäminen, hakupäivä 7.1.2013.)

Säästösopimus rahastoon on vartenotettava vaihtoehto ajallisen hajauttamisen toteuttamiseen. Sen tekeminen on helppoa ja kiinteä summa siirtyy rahastoon ennalta sovittuna päivänä kuukausittain tai harvemmin. Säännöllinen säästäminen on mahdollista kenelle vain, sillä se ei vaadi suuria tuloja tai isoa alkupääomaa. Se tuo vakautta talouteen ja sopii hyvin vararahaston kerryttämiseen. (Nordea 2013, Säännöllinen säästäminen, hakupäivä 7.1.2013.)

KUVIO 3. Säännöllinen rahastosäästäminen (Nordea jatkuvan säästämisen hyödyt, Sisäinen materiaali 2012)

Kuviosta 3 voidaan todeta säästäjän hyödyt säännöllisessä rahastosäästämisessä sadan euron kuukausisummalla sijoitettuna. Kuvan tilanteessa säästäjän aloitettua säännöllisen säästämisen kurssi on lähtenyt laskuun ja osuuksia on saanut ostettua edullisemmin. Noin puolen vuoden säästämisen jälkeen osuuden hinta on laskenut arviolta puoleen alkuperäisestä. Sijoitettujen varojen arvo on laskenut puolestaan noin kolmekymmentä prosenttia. Tämän jälkeen kurssit lähtevät nousuun. Vuoden kuluttua kurssit ovat palanneet alkuperäiselle tasolle ja näin ollen säännöllinen rahastosäästäjä on 41 prosenttia voitolla. Kuviosta nähdään, että sijoittamalla kaikki varat kerralla rahaston arvo olisi vuoden päästä täysin sama. Toisaalta, jos varat olisi sijoitettu kurssin ollessa alimmillaan, tuotto olisi ollut entistä suurempi. On kuitenkin mahdotonta arvioida milloin kurssit ovat alimmillaan ja milloin olisi paras hetki sijoittaa. Säännöllisellä säästämisellä sijoituksia on tullut sekä kurssilaskun että kurssinousun aikaan, joten ajallinen hajauttaminen on tasoittanut markkinoiden nousuja ja laskuja.

Yleisesti ottaen, mitä lyhyempi sijoitusaika on, sitä vähemmän kannattaa ottaa riskiä. Lyhyellä sijoitusajalla maksimaalisen tuoton sijaan tärkeämpää on varojen arvon säilyminen. Pidemmällä sijoitusajalla voidaan ottaa enemmän riskiä, jotta sijoitetulle varallisuudelle saadaan enemmän tuottoa. Paremman tuoton lisäksi pitkä sijoitusaika tasaa markkinoiden heilahteluita. (Anderson 2001, 30-31; Pesonen 2011, 21.)

Pidemmällä aikavälillä säännöllistä säästämistä tehostaa lisäksi korkoa korolle - ilmiö. Kyseisessä ilmiössä sijoitukselle lasketaan korkoa ensimmäisen vuoden jälkeen alkuperäisen pääoman lisäksi myös sen edellisinä vuosina saaduille koroille. Korko on vuosi vuodelta aiempaa suurempi ja vuosien kuluessa se kasvaa eksponentiaalisesti hyvinkin korkeaksi. Kun sijoituksen kerryttämä tuotto lisätään sijoitettavaan pääomaan ja sijoitetaan se uudelleen, se kasvaa korkoa korolle. Vuosien saatossa pienikin summa kuukausittain sijoitettuna kasvaa hyvällä korolla kohtuullisen mukavasti. (Pesonen 2011, 21-22.)

Lisätuottoa on mahdollista saada säännönmukaisilla kausivaihteluilmiöillä. Niillä on myös mahdollista välttää tappioita. Asiaa on tutkittu Yhdysvalloissa tarkasti. Yhden säännönmukaisen ilmiön mukaan pörssisijoitukset tehdään lokakuun lopussa ja ne myydään seuraavan vuoden huhtikuun lopulla eli kauppaa käydään vuodessa vain puolen vuoden verran. Osakkeita ostetaan taas seuraavan lokakuun lopulla ja ilmiö toistuu. Esimerkiksi Yhdysvalloissa tällä menetelmällä saatiin kymmenen tuhatta dollaria kasvamaan vuodesta 1950 vuoteen 2010 mennessä 527 388 dollariin. Jos puolestaan olisi tehty päinvastoin eli ostettu huhtikuun lopulla ja myyty lokakuun lopussa, sijoitusten arvo olisi ollut samalla aikavälillä mitattuna 9 526 dollaria eli tappiota olisi tullut viisi prosenttia. (Saario 2011, 220-221.)

Edellä mainittua kuuden kuukauden sääntöä on myös kehitelty Yhdysvalloissa. On havaittu, että pörssikurssit nousevat yleensä kuukauden vaihteen aikoihin. Kuuden kuukauden omistusaikaa jatkettaessa siten, että ostot tehdään viikkoa aiemmin ja myyntejä viivytellään vastaavasti muutama päivä, tuotto saadaan korkeammaksi.

Lopputulos paranee entisestään, jos avuksi otetaan teknisen pörssianalyysin MACD-järjestelmä, jolla markkinoiden tila tunnistetaan liukuvia keskiarvoja hyväksikäyttäen. MACD-järjestelmän avulla edellä kuvattu kymmenen tuhatta dollaria olisi kasvanut samassa ajassa jopa 1,5 miljoonaan dollariin eli selvästi suuremmaksi kuin niin sanottua ehdotonta almanakka-ajoitusta käyttäen. (Saario 2011, 221.)

Puolen vuoden ilmiö on havaittavissa myös Suomessa. OMX Helsinki -indeksin mukaan ostamalla hyvään aikaan lokakuussa ja myymällä huonoon aikaan huhtikuussa vuodesta 1995 sijoittamalla kymmeneksi vuodeksi eteenpäin ilmiötä hyödyntäen 100 euroa olisi kasvanut 626 euroon. Päinvastaisessa tilanteessa sijoituksen arvo lähes puolittui. Jos otetaan huomioon vielä osingonjako, joka useimmiten osuu marras-huhtikuun väliin, ilmiön vahvan jakson ero kasvaa entisestään. (Saario 2011, 226.)

6 OSAKKEET

Sijoitussalkkua muodostettaessa osakkeet ovat yksi mahdollisista sijoitusinstrumenteista. Osakkeet ovat keskimäärin parempituottoisia kuin säästötilit tai korkorahastot, minkä vuoksi osakkeisiin liittyvä riski on suurempi. Suuremman riskin myötä sijoittajan tuotto-odotus on korkeampi osakkeisiin sijoitettaessa. Hajautetussa salkussa osakkeiden osuus sijoituksista vaikuttaa salkun riskitasoon. Riskiä voidaan pienentää hajauttamalla salkku useaan eri osakkeeseen. (Anderson 2004, 125.)

Osakkeet ovat oman pääoman ehtoista rahoitusta, jolloin osakkeenomistaja on oikeutettu osuuteen yrityksen tuloksesta. Omistamalla osakkeita omistaa sen suuruisen osuuden yhtiöstä, mitä omistamien osakkeiden määrä on koko osakepääomasta. Osakkeenomistajalla on oikeuksia ja ne voidaan jakaa taloudellisiin oikeuksiin ja päätösvaltaan. Taloudellinen oikeus antaa oikeuden yhtiön jakamaan osinkoon sekä osakkeenomistajalla on etuoikeus uusien osakkeiden merkintään osakeannissa. Päätösvalalla tarkoitetaan osakkeenomistajan saamaa äänioikeutta yhtiökokouksessa. (Kallunki 2007, 102; Nikkinen 2008, 12.)

Osakemarkkinoiden tehtävät voidaan jakaa kahteen osaan: ensisijaismarkkinoihin ja toissijaismarkkinoihin. Ensisijaismarkkinoilla tarkoitetaan nykyisille osakkeenomistajille tarjottavia osakeannin kautta myytäviä osakkeita. Näin yritykset saavat uutta omaa pääomaa investointien rahoittamiseksi. Toissijaismarkkinoilla tarkoitetaan markkinoita, missä osakkeenomistajat käyvät kauppaa omistamillaan yrityksen osakkeilla. Toissijaismarkkinoilla tarkoitetaan siis eri maiden arvopaperipörssejä. Toissijaismarkkinoista käytetään myös nimitystä jälkimarkkinat. Osakkeen hinta muodostuu markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Kallunki 2007, 102-106.)

Osakkeet eroavat velkakirjoista maturiteetiltaan eli juoksuajaltaan. Osakkeen maturiteetti on periaatteessa ikuinen, sillä yhtiön ei tarvitse maksaa osakeannissa saatuja varoja takaisin. Osakkeiden tuoton epävarmuus on toinen ero velkakirjoihin verrattuna. Osakkeista saatavia tuottoja ei voida tietää varmaksi etukäteen. Yhtiön on hoidettava vieraan pääoman maksut ensin, minkä jälkeen jäljelle jäävästä osuudesta voidaan maksaa osinkoa osakkeenomistajille. Osakkeenomistajille maksettava osuus voitosta voi siis vaihdella suuresti. Yritys voi hankkia lisärahoitusta laskemalla liikkeeseen uusia osakkeita, mitä kutsutaan osakeanniksi. (Nikkinen 2008, 12.)

Osakkeiden tuotot muodostuvat yhtiön maksamista osingoista sekä osakkeiden arvonnoususta. Maksettavien osinkojen määrä päätetään tuloslaskelman pohjalta yhtiökokouksessa. Tuloslaskelmasta nähdään yrityksen todellinen vuositulo, jonka avulla osingonjakopäätös voidaan tehdä. Osingot maksetaan 3-5 kuukauden päästä tilikauden päättymisestä. Sijoituskohteita valittaessa yhtiön osingonmaksukykyä voidaan pitää yhtenä valinnan kriteerinä. Osakkeista tulevaisuudessa saatavat kassavirrat ovat perustana osakkeiden arvonmäärittämiselle. Tulevaisuuden osinkojen nykyarvon avulla voidaan siis määrittää osakkeen arvo. Osinkotuottojen lisäksi laskelmissa on otettava huomioon pääoma- eli hallussapitovoitto tai -tappio, millä tarkoitetaan osakkeen hinnan muutosta tarkasteluajanjaksolla. (Niskanen 2007, 126-129.)

Osakkeita voidaan jakaa erilaisiin osakesarjoihin. Yhtiöllä voi olla useita osakesarjoja ja ne voidaan erotella esimerkiksi kirjaimilla A ja B. Eri osakesarjojen hinnat voivat erota toisistaan ja niiden omistamisesta saatavat oikeudet voivat poiketa toisistaan. Toisen osakesarjan osakkeilla voi saada suuremman äänimäärän yhtiökokouksessa tai toisen osakesarjan osakkeella voi saada suurempaa osinkoa. Osakesarjojen tunnukset eivät ole yhdenmukaisia, joten sijoittajan on tarkastettava yhtiökohtaisesti, miten eri osakesarjat eroavat toisistaan. (Kallunki 2007, 102.)

Osakkeita voidaan luokitella muun muassa kasvu- ja arvo-osakkeisiin. Kasvuyhtiöillä tarkoitetaan yrityksiä, joiden liikevaihto kasvaa nopeasti. Näillä yhtiöillä kurssivaihtelu voi olla suurta, jolloin riski on suurempi. Kasvuyhtiöiden

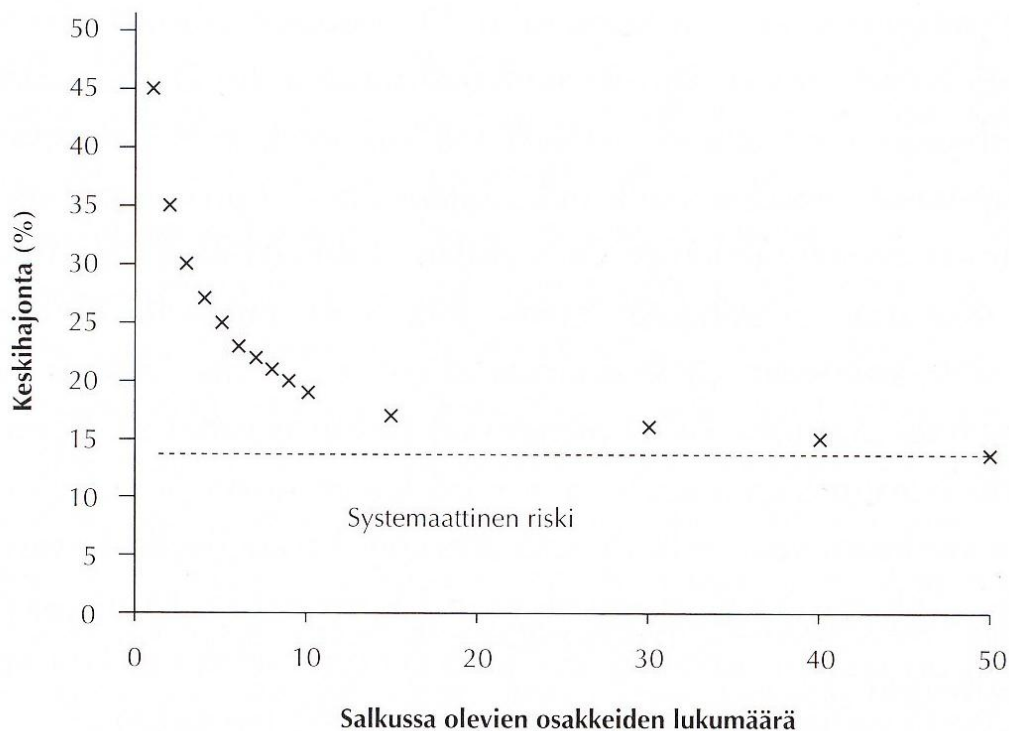
tuotot muodostuvat yleensä osakkeen arvonnoususta. Kasvuyhtiöiden osakkeisiin sijoitettaessa sijoittaja etsii yhtiöitä, joiden taloudellisten mittareiden hän odottaa kasvavan keskimääräistä nopeammin. Arvo-osakkeet ovat sellaisten yhtiöiden osakkeita, joiden kurssivaihtelu on maltillisempaa. Arvoyhtiöiden osakkeisiin sijoittava kiinnittää huomiota yhtiön tämän hetkiseen tilaan ja taloudelliseen vakauteen. Arvoyhtiöt ovat yleensä tasaisia osingonmaksajia, mitä kautta osakkeista saatavat tulot lähinnä syntyvät. (Lindström 2007, 20-21; Osakeopas 2007, 13.)

Osakkeet voidaan luokitella myös syklisiin ja defensiivisiin osakkeisiin. Tällä tarkoitetaan sitä, miten osakkeiden arvot vaihtelevat erilaisissa markkinatilanteissa. Makrotaloudelliset tekijät vaikuttavat osakkeiden arvoon erilailla. Markkinoiden noustessa syklisten osakkeiden arvot nousevat keskimääräistä nopeammin, kun taas markkinoiden mennessä alaspäin defensiivisten osakkeiden lasku on keskimääräistä pienempää. Syklisten osakkeiden tuotonvaihtelu on siis suurempaa ja lyhyellä aikavälillä kurssikehitys voi vaihdella suuresti. Defensiivisten osakkeiden tuottokehitys on tasaisempaa ja suhdanteiden vaihdellessa arvo ei heilahtelee niin paljon. Tätä osakkeiden käyttäytymistä kuvataan beetakertoimella, mikä kuvaa osakkeiden markkinariskiä. Syklisten osakkeiden beeta on korkea, jolloin se saa suurempia arvoja kuin yksi. Defensiivisten osakkeiden beeta on matala ja arvot ovat pienempiä kuin yksi. Beetakertoimen avulla nähdään, miten yksittäisen osakkeen arvo reagoi markkinoiden muutoksiin markkinaportfolioon verrattuna. Markkinaportfoliolla tarkoitetaan kaikkia sijoituskohteita ja niiden painotuksia sisältävää salkkua. (Nikkinen 2008, 49-51.)

Hajautettua sijoitussalkkua muodostettaessa sijoittaja voi valita osakkeita eri toimialoilta, eri yhtiöistä sekä eri maantieteellisiltä alueilta. Sijoittaja voi myös keskittyä pelkästään kotimaisiin markkinoihin ja valita osakkeita pääteollisuusalojen suurimmilta yrityksiltä. Ostamalla vain yhtä osaketta yritysrisi on suuri ja sijoituskohteen valinnalla on yhtä suuri painoarvo kuin ajoituksella. Hajauttamalla useampaan yhtiöön ajoituksen merkitys vähenee ja pörssin yleiskehityksen merkitys salkun tuottoon kasvaa. Hajauttamalla osakesalkkua toimialoittain, maantieteellisesti ja ajallisesti salkun yritysrisiä

saadaan pienennettyä huomattavasti. Yritysriskillä tarkoitetaan, miten yhtiön oma menestys vaikuttaa osakkeen arvoon. (Anderson 2001, 145; Saario 2007, 82.)

Osakesalkun hajauttamisesta saatava hyöty riippuu osakkeiden tuottokehityksen samansuuntaisuudesta. Tällä tarkoitetaan kahden eri osakkeen kurssikehityksen riippuvuutta toisistaan. Miten toisen osakkeen arvo muuttuu, jos toisen osakkeen kurssi nousee. Tätä suhdetta kuvataan korrelaatiokerroimella. Korrelaatiokerroin voi saada arvoja -1:n ja +1:n välillä. Jos korrelaatiokerroin on -1, osakkeiden tuotot liikkuvat täysin eri suuntiin. Toisen osakkeen tuoton noustessa toisen osakkeen tuotto laskee. Hajautettuun salkkuun pyritään valitsemaan osakkeita, joiden korrelaatio on mahdollisimman pieni. Näin salkun tuottovaihtelun keskiarvo pysyy matalammalla tasolla. Sijoitettaessa tavoitteena on sijoittaa mahdollisimman hyvällä tuotto-riskisuhteella. Hajauttamalla sijoitussalkku oikein on mahdollista muodostaa portfolio, jonka tuotto on parempi toiseen portfolioon verrattuna riskin ollessa sama. (Nikkinen 2008, 59-61.)

KUVIO 4. Hajauttamisen vaikutus salkun riskiin Helsingin Pörssissä (Kallunki 2007,69)

Kuviossa 4 on esitetty, miten useampaan osakkeeseen sijoittamalla riski pienenee. Kuviosta nähdään, että salkun riski pienenee jyrkästi jo viiden osakkeen hajautuksella. Kymmenellä osakkeella riski on entistä pienempi ja yli viidentoista osakkeen hajauttamisella ei saada enää mainittavaa lisähyötyä. Kuten kuviosta nähdään riskiä ei voida poistaa hajauttamalla kokonaan vaan systemaattinen riski säilyy. Kuviosta voidaan todeta, että suurin hyöty hajauttamisesta saadaan noin kymmenestä viiteentoista osakkeeseen sijoittamalla.

7 RAHASTOT

Sijoitusrahastojen tarkoituksena on kerätä usean sijoittajan varallisuutta yhteen ja sijoittaa ne rahastoihin, joita sijoitusalan ammattilaiset hoitavat sijoittajien puolesta ennalta sovitulla tavalla ja tavoitteiden mukaisesti. Rahastosijoittamisesta ovat vastuussa varainhoitoyhtiöt, jotka ovat useimmiten pankkien ja pankkiiriliikkeiden omistuksessa. Alalla on myös pieni määrä yksityishenkilöitä, joilla on kokemusta pankkialalta tai arvopaperivälityksestä. Rahastoja on monenlaisia ja eri riskiluokkaan kuuluvia. Rahastoja voidaan jakaa muun muassa lyhyen-, keskipitkän- ja pitkänkoron rahastoihin sekä osake- ja yhdistelmärahastoihin. Muita rahastolajeja ovat erikoissijoitusrahastot ja pörssinoteeratut ETF-rahastot. (Anderson 2003, 287-288; Pesonen 2011, 130-131; Sijoitusrahasto-opas 2012, 11-12.)

Rahastosijoittaminen on piensijoittajalle hyvä ja vartenotettava vaihtoehto. Sijoittajien kannalta rahastojen hyviä puolia ovat rahastojen resurssit, hajautus, viranomaisvalvonta ja ammattimainen salkunhoito, koska kaikilla piensijoittajilla ei ole aikaa ja taitoa yhtä tehokkaaseen sijoitustoimintaan. Rahastoihin sijoittaminen on helppoa, sillä jo muutamalla kymmenellä eurolla voi ostaa osuuden hyvin hajautetusta ja ammattimaisesti hoidetusta rahastosta. Rahaston markkina-arvon seuraaminen käy kätevästi Internetin välityksellä, joten tulosseuranta on helppoa. Rahastot ovat likvidejä, joka mahdollistaa varojen lunastuksen vaivattomasti ja rahat mahdollisilla kuluilla vähennettynä tulevat tilille muutaman pankkipäivän kuluessa lunastuksesta. (Anderson, 2003, 288.)

Riskien pienentäminen hajauttamalla on sijoitusrahastojen suurin etu. Sijoittaja saa rahasto-osuuksia hankkiessaan automaattisesti sääntöjen mukaan hajautetun sijoitussalkun. Lisäksi sijoitusrahastojen kautta pääsee sijoittamaan monelle yksityissijoittajalle vieraisiin kohteisiin tai joihin ei muuten olisi mahdollista sijoittaa. Niitä ovat muun muassa johdannaiset, joukkovelkakirjalainat ja monet rahamarkkinavälineet.

Rahaston kautta pääsee myös sijoittamaan maihin, kuten Kiinaan tai Brasiliaan, joista tuskin tulisi ostettua osakkeita. Jos esimerkiksi Kiinasta haluaisi ostaa viidenkymmenen eri yhtiön osaketta ja saada hyvin hajautetun osakesalkun, tulisi alkupääoman olla kymmeniätuhansia euroja, jotta kulut eivät söisi kohtuuttomasti tuottoja. Yhtiöiden valintaan tulisi myös käyttää runsaasti aikaa. Sen sijaan rahaston kautta sijoittamalla päästään käsiksi jo pienellä summalla vieraan maan markkinoihin, koska rahastolle kulut eivät ole kovin suuria suuren sijoituspääoman ansiosta. (Möttölä 2008, 30; Sijoitusrahasto-opas 2012, 6.)

Rahastot tarjoavat sijoittamiseen kuuluvat sijoitustoiminnan hoidon ja resurssit ja sijoittajat maksavat saamastaan palvelusta sekä kertaluontoisina että kuukausittain maksettavina palkkioina. Palkkiot koostuvat merkintä-, lunastus-, säilytys- ja hallinnointipalkkioista. Rahasto on erillinen oikeudellinen yksikkö, jonka varat kuuluvat rahasto-osuuksien omistajille eli rahastoon sijoittaneille. Päätös- ja puhevaltaa rahastoon liittyvissä asioissa käyttää varainhoitaja. Rahastoja vertailtaessa olisi hyvä kiinnittää huomiota kuluihin, sillä pieninkin prosenttiosuuden ero kuluissa voi vaikuttaa paljon kokonaiskuluihin pitkällä aikavälillä. Rahastojen vertailu kannattaa, sillä mitä pienemmät kulut ovat, sitä enemmän sijoittajalle jää itselleen. Ilman kuluja rahastoja ei kuitenkaan olisi olemassa, sillä rahastojen tarjoajat rahoittavat niillä toimintaansa. Hyvästä rahastosta kannattaa maksaa, sillä sen tarjoamat hajautushyöty ja tuotto ovat sen arvoisia. (Anderson 2003, 288; Pesonen 2011, 121-122.)

Sijoitussalkun tehokas hajauttaminen voi tulla piensijoittajalle kalliiksi. Säilytys- ja kaupankäyntikulut yksittäisten arvopapereiden osalta saattavat viedä todella suuren osan sijoituksen tuotosta. Sijoitusrahastoihin sijoittamalla saa toteutettua helposti ja tehokkaasti mieleisensä omaisuuslajipainotuksen. Näin myös kansainvälisiä sijoituksia voi tehdä yhtä helposti kuin kotimaisia ja pienillekin sijoituksille saadaan riittävän laaja hajautus. (Nordea 2013, hajauttaminen, hakupäivä 7.1.2013.)

Rahastoyhtiöiden ja niiden hoitamien rahastojen toimintatapoja suuremmilla pääomamarkkinoilla ohjaavat useat säännökset, jotka liittyvät osakepääoman vähimmäismäärään, tilintarkastukseen, toimintoihin, yksilöllisesti räätälöidyn

varainhoitoesitteen saatavuuteen ja salkunhoidon oikeaoppiseen raportointiin. Rahastonhoitajien vaatimukseen kuuluu, että heidän on oltava ammattitaitoisia ja salkku on hajautettava riittävän hyvin. Säännökset kuitenkin vaihtelevat maakohtaisesti, mutta EU:n direktiivit ovat luoneet vankan perustan rahastojen toiminnalle. (Anderson 2003, 289.)

Tarkemmin suomalaisten sijoitusrahastojen vaatimuksia ja toimintaa käsitellään vuonna 1999 asetetussa sijoitusrahastolaissa. Laki perustuu aiemmin mainittuun Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiiviin.

Rahastoyhtiön on hajautettava sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja. Rahastoyhtiö saa sijoittaa sijoitusrahaston varoja arvopapereihin ja rahamarkkinavälineisiin, joilla käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitetulla säännellyllä markkinoilla tai joilla käydään kauppaa muulla säännellyllä, säännöllisesti toimivalla, tunnustetulla ja yleisölle avoimella markkinapaikalla. (Sijoitusrahastolaki, 48/1999 11:68, 11:69.1 §.)

Kuten laista voidaan todeta, lähtökohta rahastojen harjoittamaan sijoittamiseen on hajauttaminen. Sijoitusrahastolaista ilmenee tarkemmin sallittu sijoitustoiminta ja prosenttiosuudet, joiden rajoissa rahaston on sijoitettava varansa. Pääosin sijoitusrahastojen tulee sijoittaa kohteisiin, mitkä ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 27.)

Rahastojen määrä maailmassa on kymmeniä tuhansia. Kaikkiin rahastoihin piensijoittajalla ei ole mahdollista sijoittaa, sillä minimimerkinnän suuruus karsii pienimmän sijoituspääoman omaavat sijoittajat pois joistakin rahastoista. Rahastoista on saatavilla hyvin tietoa, sillä aiheesta on julkaistu Suomessakin paljon hyviä kirjoja ja Internet lähteitä on saatavilla valtavasti. Tiedon paljouteen ei pidä hukkoa, vaan kannattaa selvittää omat lähtökohdat ja tarpeet. Aluksi kannattaa tutkia muutaman rahaston ominaisuuksia, selvittää paljonko kulut ovat ja valita niistä itselleen sopivin. Liian usein rahastoja ostetaan ainoastaan aikaisemman kurssikehityksen perusteella, sillä kurssinousu ei tarkoita sitä, että kurssi nousisi jatkossakin.

Piensijoittajan kannattaa selvittää ennen rahastomerkinnän tekemistä ainakin rahaston sisältö ja sijoituskohteet, rahaston vertailuindeksi, sillä se kertoo sijoitusjakaumasta, kaikki kulut ja palkkiot, rahaston tuottohistoria, keskeiset riskiluvut ja riskiprofiili sekä salkunhoitaja. (Pesonen 2011, 118- 119.)

Hyvään ja riittävän laajaan rahastosalkkuun ei tarvitse hankkia kymmentä rahastoa enempää. Aloittelevalle ja kokemattomalle piensijoittajalle riittää aluksi varsin hyvin jokin yhdistelmärahasto. Useampaan rahastoon sijoitettaessa tulee valita erityyppisiä rahastoja, jotta hajautusta saadaan riittävän laajasti. Hajauttaminenkin voi olla liiallista, sillä ei kannata valita esimerkiksi kahta samantyyppistä Suomeen sijoittavaa osakerahastoa. Jos sijoittaja haluaa sijoittaa useampaan rahastoon, on järkevin hankkia mieluiten tyyliään ja sijoitusalueeltaan toisistaan poikkeavia rahastoja. (Pesonen 2011, 120.)

7.1 Korkorahastot

Korkorahastot jaetaan sijoituskohteidensa pituuden mukaan lyhyen-, keskipitkän-, ja pitkän koron rahastoihin. Korkorahastot pitävät huolen sijoitustensa hajauttamisesta sijoittamalla maantieteellisesti sekä eri liikkeellelaskijoiden rahastoihin. Hajautus toteutuu korkorahastoissa myös ajallisesti eli ostoja tehdään eri aikoina ja sääntöjen rajoissa erimittaisina joukkolainoina. Tämä mahdollistaa sijoittajalle sen, ettei korkopapereiden erääntymisestä tarvitse huolehtia, vaan varojaan voi pitää korkorahastossa pitkään. (Pesonen 2011, 127.)

Lyhyen koron rahastojen eli niin sanottujen rahamarkkinarahastojen varojen sijoitus kohdistuu lyhytaikaisiin rahamarkkinavälineisiin, joita ovat esimerkiksi Suomessa valtion velkasitoumukset, kuntien kuntatodistukset, pankkien sijoitustodistukset ja yritysten yritystodistukset. Lyhyen koron rahastoja ovat käteisrahastot, rahamarkkinarahastot ja muut lyhyen koron rahastot. Näiden rahastojen välisiä eroja ovat kenen liikkeelle laskemiin ja kuinka lyhytaikaisiin kohteisiin rahasto voi sijoittaa. (Puttonen 2007, 65; Sijoitusrahasto-opas 2012, 9.)

Keskipitkän koron rahastot sijoittavat lyhyt- ja pitkäaikaisiin korkoinstrumentteihin sillä perusteella millaiset tuotto-odotukset vallitsevat korkomarkkinoilla. Rahastoa voidaan kutsua lyhyen ja pitkän koron sijoituksia tekeväksi yhdistelmäkororahastoksi. (Pesonen 2011, 129.)

Pitkän koron rahastot sijoittavat nimensä mukaisesti valtaosin pitkäaikaisiin laina-ajaltaan yli vuoden mittaisiin joukkolainoihin ja muihin korkoinstrumentteihin. Valtiot, muut julkisyhteisöt ja yritykset voivat olla lainojen liikkeellelaskijoita. Korkean riskin omaavista yrityslainoista käytetään englanninkielistä nimitystä High Yield bonds. Valtion ja julkisyhteisöjen lainoihin varojaan sijoittavia rahastoja voidaan sanoa myös obligaatorahastoiksi ja yrityslainoihin sijoittavia yrityskororahastoiksi. Sijoituskohteina on niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin korkosijoituksia. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 9.)

Pitkän koron Investment Grade -rahastoja voidaan sanoa korkeaksi luokitelluiksi yrityslainarahastoksi. Mitä korkeampi luokitus on, sitä pienempi riski. Yrityslainoilla ei ole vakuutta, joten konkurssitilanteessa lainan omistajan asema on huonompi kuin vakuudenhaltijan. Korkeamman riskin vuoksi vastaavasti myös tuotto on korkeampi. Jos piensijoittaja haluaa sijoittaa yrityslainoihin ja saada sen osalta hajautetun salkun, rahasto on siihen hyvä keino. Tällöin hajautus on tärkeä asia korkeampiriskisiin sijoituksiin sijoittaessa. Useimmiten myös lainaosuuden hinta on yrityslainoissa niin suuri, ettei piensijoittajalla ole siihen mahdollisuutta. Yrityslainarahastot ovat piensijoittajalle hyvä tapa hajauttaa sijoituksiaan, koska ne kuuluvat tuotto-riskisuhteeltaan valtionlainojen ja osakkeiden välille. (Pesonen 2011, 130-131.)

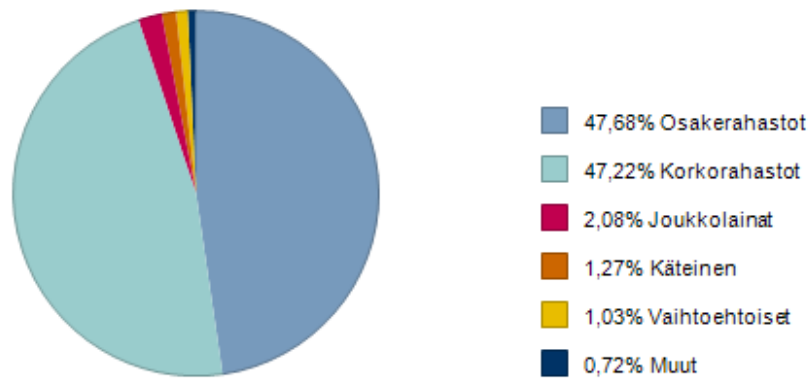
High Yield -rahastot kuuluvat korkeariskisiin pitkän koron yrityslainarahastoihin. Niiden riski on korkeampi kuin Investment Grade -rahastoissa ja pienempi kuin osakerahastoissa. Rahaston maa- ja yhtiövalinnat lähentelevät osakesijoittamisen tasoa ja niiden tuotto-riskisuhde on korkea. (Pesonen 2011, 131.)

7.2 Osakerahastot

Osakerahastojen varojen sijoitus kohdistuu pääosin osakkeisiin. Osakerahastoja voidaan jakaa sijoituskohteidensa perusteella yhtiön maantieteellisen sijainnin, toimialan tai koon mukaan. Sijoituksen maantieteellinen alue voi olla esimerkiksi kotimaa, euroalue, Eurooppa, Pohjoismaat, koko maailma tai kehittyvät markkinat, kuten Aasia, Latinalainen Amerikka, Venäjä tai Baltia. Sijoitus voi tapahtua myös tietyn tyyppisiin tai kokoisiin yhtiöihin, kuten suuriin ja vakaisiin maailmanlaajuisesti toimiviin yrityksiin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tietylle toimialalle sijoittavat osakerahastot voivat sijoittaa muun muassa metsä- ja lääketeollisuuteen, telekommunikaatioon ja biotekniikkaan. Myös eettiset ja laajemmin yhteiskuntavastuuta korostavat asiat voivat vaikuttaa sijoituskohteiden valintaperusteisiin. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10.)

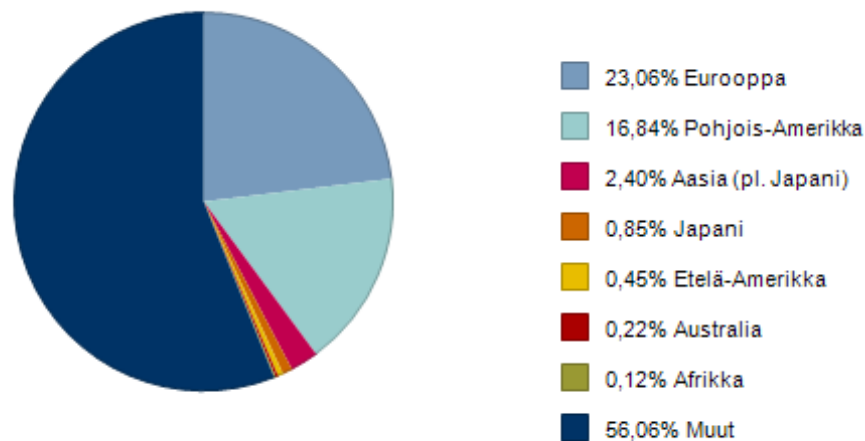
7.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot sijoittavat varansa osakkeisiin ja korkoa tuottaviin kohteisiin. Sijoitusten painotusta voidaan tarvittaessa vaihtaa markkinatilanteen mukaan osake- ja korkopainotusten välillä. Painoarvot ja vaihtelurajat on määritelty rahaston säännöissä. Rahaston painotusta voidaan rajoittaa esimerkiksi niin, että rahaston osakepaino voi olla suurimmillaan 60 prosenttia rahastopääomasta. Jos painoarvoja ei ole määritelty, ne riippuvat markkinatilanteesta. Tämän perusteella rahasto voi tarvittaessa kohdistaa kaikki sijoituksensa pelkästään osakkeisiin tai vastaavasti korkoihin. Maantieteellinen kohdistaminen on määritelty rahaston säännöissä. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 10-11.)

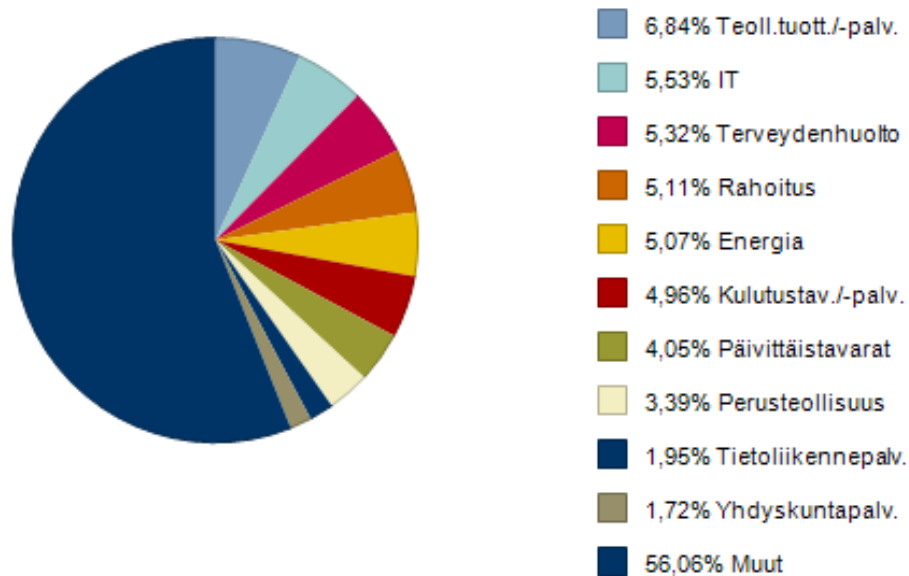
KUVIO 5. Säästö 50 kasvu -rahaston arvopaperilajihajautus (Nordea rahastot nyt, hakupäivä 30.12.2012)

Kuvio 5 on Nordean tarjoamasta Säästö 50 kasvu -yhdistelmärahastosta. Rahasto sijoittaa nimensä mukaisesti perustilanteessa 50 prosenttia sijoituksistaan korkosijoituksiin ja jäljelle jäävän 50 prosenttia osakkeisiin. Salkunhoidon markkinanäkemyksen mukaan korko- ja osakesijoitusten osuus rahaston varoista voi kuitenkin vaihdella 35–65 prosentin välillä. Kuvio kertoo, millainen rahaston hajautus on ollut 30.12.2012 ja silloin omaisuuslajipainotus on ollut alle 50 prosenttia sekä korko- että osakerahastojen sijoitusten osalta. Loput sijoitukset ovat kohdistuneet joukkolainoihin, käteiseen, vaihtoehtoihin ja muihin sijoituksiin.

KUVIO 6. Säästö 50 kasvu -rahaston alueellinen hajautus (Nordea rahastot nyt, hakupäivä 30.12.2012)

Kuviosta 6 nähdään, että alueellinen hajautus on kohdistunut pääosin Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. Muita alueita pienillä osuuksilla ovat olleet Aasia pois lukien Japani, Etelä-Amerikka, Australia ja Afrikka. Kuitenkin suurin osuus, joka on ollut yli puolet, on muut. Tarkasteltaessa yhdistelmärahaston sijoituksia alueittain, joukkolainojen painotus lasketaan yhteen ja laitetaan muut-otsikon alle, koska niiden aluetta ei ole mahdollista näyttää. Lisäksi siihen kuuluvat käteinen, vaihtoehtoiset sopimukset ja ne maantieteelliset alueet, joita ei ole pystytty esittämään erikseen. Myös mahdolliset takaisinostosopimukset kuuluvat muut-otsikon alle. (Nordea, Rahastot nyt, hakupäivä 30.12.2012.)

KUVIO 7. Säästö 50 kasvu -rahaston toimialahajautus (Nordea rahastot nyt, hakupäivä 30.12.2012)

Kuvio 7 havainnollistaa Säästö 50 kasvu -rahaston toimialahajautuksen. Osakeomistusten toimialahajautus jakaantuu teollisuustuotteisiin ja -palveluihin, IT-alaan, terveydenhuoltoon, rahoitukseen, energiaan, kulutustavaroihin ja -palveluihin, päivittäistavaroihin, perusteollisuuteen, tietoliikennepalveluihin yhdyskuntapalveluihin ja muihin. Myös yllä olevassa kuviossa yli puolet toimialahajautuksesta kuuluu muut-otsikon alle. Muut-otsikkoon sisältyy käteinen, vaihtoehtoiset sijoitukset ja ne toimialat, joita ei esitetä erikseen. (Nordea, Rahastot nyt, hakupäivä 30.12.2012.)

Toisiin rahastoihin sijoittavien rahasto-osuusrahastojen riski on pienempi kuin tavallisen sijoitusrahaston. Sijoitettaessa toisiin rahastoihin, enintään 20 prosenttia varoista saa sijoittaa yhteen rahastoon sijoitusrahastolain kriteereiden mukaan. Erikoissijoitusrahastoihin voidaan sijoittaa enintään 30 prosenttia. Rahasto on erikoissijoitusrahasto, jos hajautussäännöistä poiketaan. Erikoissijoitusrahastot sijoittavat myös useaan eri kohteeseen riskin hajauttamiseksi. Rahaston sijoituksilla ei ole lainkaan laissa määrättyjä osuuksia yksittäisten sijoitusten ylittämistä. Hajautuksen määräykset ovat määriteltä rahaston sääntöihin ja esitteeseen. (Sijoitusrahasto-opas 2012, 11.)

7.4 Erikoissijoitusrahastot

Vipurahastot kuuluvat erikoissijoitusrahastoihin, mitkä käyttävät johdannaisia. Rahasto pyrkii ennakoimaan pörssikursseja sekä tiettyjen osakkeiden kurssikehitystä, jolloin johdannaisten aikaansaamalla vivulla pyritään korkeampaan tuottoon kuin keskimääräisesti. Korkean tuoton tavoittelemisen johdosta vipurahastoissa on suurempi riski kuin muissa osakerahastoissa. (Sijoitusrahasto-opas, 2012, 12.)

Erikoissijoitusrahastoista Hedge-rahastojen sijoitusmahdollisuudet ovat laajemmat kuin tavallisissa korko- ja osakerahastoissa. Niiden sijoituspolitiikka on joustavampaa, sillä esimerkiksi käteisen osuus voi olla markkinatilanteen vaatiessa jopa sata prosenttia. Pääosin Hedge-rahastot pyrkivät parempaan tuottoon kuin määritelty positiivinen tuottotavoite tavallisten rahastojen pyrkiessä parempaan tuottoon kuin vertailuindeksinsä. Hedge-rahastoilla on erilaisia sijoitusstrategioita ja myös riskitasot vaihtelevat. Toiset Hedge-rahastot tavoittelevat tasaista ja maltillista arvonnousua toisten ottaessa suuriakin riskejä korkeampaa tuottoa hakiessaan. Sijoituskohteina Hedge-rahastolla voi olla pörssinoteerattujen ja ei-pörssinoteerattujen yhtiöiden osakkeita sekä korkoja. Muita kohteita voivat olla valuutat ja johdannaiset. (Nordea, Private Banking, hakupäivä 2.1.2013; Pesonen 2011, 147.)

Indeksirahasto sijoittaa jonkin rahastoyhtiön valitseman indeksin mukaan. Indeksi voi olla esimerkiksi osakkeisiin kuuluva. Indeksirahasto ei siten valitse osakkeita, vaan ostaa niitä indeksissä olevan painotuksen suhteessa. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan saman liikkeellelaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 20 prosenttia rahaston varoista ja yhtä arvopaperia voi ostaa enintään 35 prosenttia rahaston varoista. Jossakin tapauksissa indeksirahasto voi olla myös erikoissijoitusrahasto, jolloin edellä kerrotut rajoitukset eivät koske sitä. (Sijoitusrahasto-opas, 2012, 11.)

7.5 Pörssinoteeratut ETF-rahastot

ETF-sijoitusrahasto eli Exchange Traded Fund on rahasto, jonka osuuksia voi hankkia pörssin välityksellä. Ne kuuluvat tavallisiin tai erikoissijoitusrahastoihin. Useimmiten ne ovat indeksirahastoja, mutta toisenlaisetkin rahastot voivat olla ETF-rahastoja. Kiinteiden kustannusten vuoksi ETF-rahastot eivät sovi pienillä summilla tehtävään säännölliseen säästämiseen. ETF-rahastojen kautta voidaan sijoittaa monenlaisiin kohteisiin kuten eri maihin ja raaka-aineisiin. ETF-rahastojen sijoituspolitiikka on määritelty rahaston säännöissä ja rahastojen sijoituspolitiikka ja riski voivat poiketa toisistaan paljon. (Möttölä 2008, 109; Pesonen 2011, 137; Sijoitusrahasto-opas, 2012, 12.)

8 JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Yritykset tai yhteisöt liikkeelle laskevat toimintaansa rahoittaakseen joukkovelkakirjalainoja eli joukkolainoja, joiden juoksuaika on useimmiten vuosi tai pidempi. Lainan liikkeellelaskijasta riippuu miten suurella todennäköisyydellä sijoittaja saa sovitus pääoman ja korkomaksut sovituksessa aikataulussa. Valtioiden liikkeelle laskemien joukkolainojen katsotaan olevan riskittömiä pääoman takaisinmaksun puolesta. Verotusoikeutensa ansiosta valtio pystyy suoriutumaan sille asetetuista maksuvelvoitteistaan huonoissakin olosuhteissa. Korkeariskisiltä eli muilta kuin valtioiden liikkeelle laskemista joukkolainoista sijoittajat odottavat korkeampaa tuottoa, koska niiden lainojen takaisinmaksu ei ole välttämättä täysin varmaa. Edellä mainittujen lisäksi liikkeellelaskijoina voivat olla myös pankit sekä kunnat ja kuntayhteisöt. Tuottovaatimukseen vaikuttaa liikkeellelaskijan lisäksi lainan oikeudellinen asema eli lainan takaisinmaksun etuoikeusjärjestys, jos liikkeellelaskija ajautuu maksukyvyttömäksi. (Kallunki 2007, 98-99.)

AAA-luottoluokituksen omaavan joukkolainan liikkeeseenlaskijariski on pienin. Ne ovat sijoituksista turvallisimpia ja siksi ne tuovat sijoitussalkkuun hyvin hajautushyötyä. Kaikista vakavaraisimmat valtiot sekä monet vakuudelliset lainat saavat AAA-luottoluokituksen. Tämän pohjalta ne ovat luonnollinen osa myös piensijoittajan salkkua. Merkittävimpiä joukkovelkakirjalainasijoittajia ovat eläkevakuutusyhtiöt, sijoitusrahastot ja keskuspankit. (Nordea, Joukkolainojen ABC, hakupäivä 11.2.2013.)

Joukkovelkakirjalainoja ovat esimerkiksi perinteiset joukkovelkakirjalainat, kuten obligaatiot ja debentuurit, osakesidonnaiset joukkovelkakirjalainat eli vaihtovelkakirjalainat ja indeksilainat. Moniin muihin sijoituksiin verrattuna perinteisen joukkovelkakirjalainan tuotto voi jäädä pieneksi vähäisemmästä riskistä johtuen. Sijoitusaika voi olla kolmesta vuodesta viiteen vuoteen. Sijoitettava vähimmäismäärä on useimmiten tuhat euroa, mutta se voi olla myös paljon suurempi.

Sijoittajan kannattaa tutustua lainan tuoton ja palkkioiden laskentaan. Lainojen vertailu onkin yhtä tärkeää kuin tutustuminen lainaehtoihin. Liikkeellelaskijan tarjoamasta esitteestä käyvät ilmi joukkovelkakirjalainan laina-aika, tuottooperuste ja kohde-etuus. (Finanssivalvonta, Joukkovelkakirjalainat, hakupäivä 11.2.2013.)

Perinteisissä joukkovelkakirjalainoissa tuotto muodostuu pääosin kiinteästä tai vaihtuvasta korosta. Kertynyt korko ja lainan pääoma voidaan maksaa takaisin eräpäivänä tai esimerkiksi vuosittain. Huomionarvoista kuitenkin on, että nimellispääoman perusteella laskettava korko pienenee, jos pääomaa maksetaan takaisin vuosittain. Debentuurin ja perinteisen joukkovelkakirjalainan ero on, että debentuurin haltijoilla on muita velkoja huonompi asema, jos liikkeellelaskija menee konkurssiin. Vaihtovelkakirjalaina tarjoaa sijoittajalle mahdollisuuden vaihtaa velkakirja osittain tai kokonaan yhtiön osakkeisiin toisin kuin tavallisessa joukkovelkakirjalainassa. Silloin sijoittaja saa vuosittaista tuottoa koron lisäksi myös yhtiön osakkeen mahdollisesta kurssinoususta. Vaihto on mahdollista tehdä määriteltynä merkintäaikana, mutta sitä ei kuitenkaan ole pakko tehdä, jolloin sijoittaja saa osuutensa lainaehtojen mukaisesti. (Finanssivalvonta, Joukkovelkakirjalainojen ominaisuuksia, hakupäivä 11.2.2013.)

Indeksilaina on joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto riippuu sen kohde-etuuden arvon muutoksesta. Kohde-etuus voi olla muun muassa osake, osakekori tai osakeindeksi. Nykyään se voi myös olla valuuttakurssi, usean hyödykkeen muodostama hyödykekori tai hyödykejohdannainen. Muita nimiä indeksilainalle ovat osakeindeksilaina, hyödykelaina tai pörssiobligaatio. Indeksilainoja on paljon tarjolla, joten piensijoittaja voi valita niistä itselleen sopivimman. Niiden avulla piensijoittaja voi sijoittaa sellaisiin omaisuuslajeihin tai markkinoille, joihin olisi muuten vaikea sijoittaa. Useimmiten indeksilainat ovat pääomaturvattuja, jolloin lainaan sijoitettu pääoma saadaan takaisin laina-ajan päätyttyä kohde-etuuden arvonkehityksestä riippumatta. Pääomaturva on voimassa vain indeksilainan eräpäivänä. Jos laina myydään ennen eräpäivää, hinta määräytyy myyntihetken markkinahinnan mukaan. (Finanssivalvonta, Indeksilainat, hakupäivä 11.2.2013.)

Indeksilainakohteita ovat esimerkiksi Nordean tarjoamina 11.2.2013 Nordean Valuuttaobligatio Kiina, Nordean Osakeobligatio terveydenhuolto, Nordean Osakeobligatio Suomi ja Nordean Korko-obligatio TuottoPutki Kasvu XXII. Muiden liikkeeseenlaskijoiden tarjolla olevia joukkolainoja ovat valtion lainat, yrityslainat ja korkotodistukset. (Nordea, Joukkolainat ja sijoitusobligaatit, hakupäivä 11.2.2013.)

Joukkolainoja ei tarvitse hajauttaa, vaan on tärkeää sijoittaa korkeimmalle luokiteltuihin lainoihin ja päättää kuinka pitkäksi aikaa sijoitus tehdään. Eri riskiluokista on kuitenkin mahdollisuus valita itselleen sopivimmalta tuntuva laina. Joukkolainoja ei kannata pilkkoa pieniin osiin ja sijoittaa eri sijoitusajoille, koska silloin salkun seuraamisesta tulee hankalaa. Piensijoittajan kannalta kaikista helpoin tapa sijoittaa joukkolainoihin on tehdä se rahaston kautta, koska silloin saadaan hyvin hajautettua ja pidettyä riski pienempänä. Joukkolainoissa lainaosuuden hinta voi olla niin korkea, ettei piensijoittajalla ole siihen riittävästi sijoitettavaa pääomaa. Piensijoittajalle sopivia sijoitussummia joukkolainoihin on tarjolla vain harvoin ja silloinkin niiden kaupankäyntikulut nousevat liian korkeaksi. (Anderson 2001, 90,105; Pesonen 2011, 131.)

9 PANKKITALLETUKSET

Pankkitalletus on piirteiltään lyhytaikainen sijoitus, jossa sijoittaja tavallaan lainaa varansa pankille. Pankeilla on asiakkaille tarjottavinaan erilaisia käyttö-, säästö-, määräaika- ja sijoitustilejä. Niissä on eroja liittyen nosto-oikeuteen ja koron piirteisiin. Koronmaksu voi olla esimerkiksi päiväsaldo tai kuukauden pienimmän saldon mukaan. Päivittäiseen maksuliikenteeseen käytettävissä tileissä korko on lähes mitätön. Säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitetuissa tileissä korko on vähän korkeampi. Määräaikaistilien korko määräytyy kiinteiden markkinakorkojen mukaan. Korkoon vaikuttaa myös sijoitusaika. (Anderson 2004, 167.)

Käyttötilit ovat Suomen käytetyin tilimuoto. Se toimii lähtökohtana omien raha-asioiden huolehtimiseen. Sinne ohjataan muun muassa palkat, eläkkeet ja lapsilisät ja sieltä maksetaan laskut ja ostokset. Säästötili on hyvä vaihtoehto silloin, kun säästetään esimerkiksi jotain tiettyä kohdetta, kuten kodinkonetta, autoa tai asuntoa varten. Sinne on helppo säästää kuukausittain. Määräaikaistilin varat sidotaan sovituksi määräajaksi. Useimmiten korko on sitä korkeampi, mitä pidempi talletusaika on. Määräaikaistililtä voi nostaa varat kesken sopimusajan, mutta tästä aiheutuu kuluja. Korko määritellään tiliä avatessa ja markkinatilanteen ja sijoitusajan lisäksi korkoon voivat vaikuttaa myös talletuksen määrä sekä asiakkuuden taso. Huomionarvoista kuitenkin on, jos eri pankkien korkotarjouksia kilpailuttaessa jonkin pankin korkotarjous on merkittävän korkea, se voi olla merkki siitä, ettei pankilla mene hyvin ja se joutuu keräämään rahaa toimintansa pyörittämiseen kalliisti. (Pesonen 2011, 90.)

Talletukset kuuluvat talletussuojan piiriin. Talletussuojasta on hyvä ottaa selvää etukäteen kuinka laaja se on. Tietyissä tilanteissa esimerkiksi Suomessa toimivassa, ulkomaalaisessa omistuksessa olevassa pankissa talletukset eivät kuulu Suomen talletussuojan piiriin. (Anderson 2001, 94.)

Talletuspankkiin tehdyt talletukset ovat vähäriskisiä. Tallettajalla ei yleensä ole riskiä talletustilille tallettamansa pääoman menettämisestä. Suomalaiset talletuspankit kuuluvat talletussuojarahastoon, joka korvaa pankin maksukyvyttömyystilanteessa tilille talletetut varat 100 000 euroon saakka. Ulkomaisten talletuspankkien sivukonttoreihin tehdyt talletukset ovat kyseisen pankin kotivaltion talletussuojan piirissä, ja niiden ehdot on syytä selvittää aina erikseen ennen talletuksen tekemistä. (Finanssivalvonta, Määräaikaistili, hakupäivä 13.2.2013.)

Pankkitalletuksia ei ole syytä hajauttaa eri pankkeihin jos varojen määrä ei ylitä talletussuojan rajaa. Talletussuoja voi kuulostaa turvalliselta, mutta sen toimivuutta ei ole testattu olosuhteissa, jossa rahoitusjärjestelmä on kriisissä. Rahojen takaisin saaminen voi kestää pitkään ja valtio voi muuttaa lakeja milloin vain. Suurenkin rahamäärän saisi talletussuojan turvaamaksi, kun ne sijoittaisi useaan eri pankkiin. (Anderson 2001, 89; Pesonen 2011, 90.)

Säästäjän olisi syytä harkita varoilleen myös muita vaihtoehtoja kuin pankkitalletuksia, sillä inflaatio kuluttaa pankkitalletusten ostovoimaa miltei koko ajan. Inflaation ollessa noin kolme prosenttia pitäisi korkotuoton olla noin neljä prosenttia, jotta rahan arvo edes säilyisi verojen vähennyksen jälkeen. Vuonna 2012 inflaatio oli keskimäärin 2,8 prosenttia. (Pesonen 2011, 89; Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi, hakupäivä 13.2.2013.)

10 PANKIN ASiantuntijoiden Näkökanta

Kirja- ja Internet-lähteiden tueksi teoriaosioon haastateltiin neljää Oulun Nordean sijoitustoiminnan asiantuntijatehtävissä työskentelevää henkilöä. Haastateltavilla on kokemusta rahoitusosalta kahdeksasta vuodesta hiukan yli kahteenkymmeneen vuoteen ja he ovat työskennelleet pääasiassa sijoitustoimintaan liittyvissä tehtävissä. Haastateltavista kaksi toimii sijoitusasiantuntijoina ja kaksi Private Bankerina.

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla ja kysymykset lähetettiin haastateltaville etukäteen. Haastatteluissa kysyttiin kymmenen sijoituspääoman hajauttamiseen liittyvää kysymystä ja miten hajauttaminen huomioidaan asiakkaan sijoitussalkkua rakennettaessa. Muistiinpanojen tueksi haastattelut äänitettiin ja litteroitiin.

Haastateltavien mukaan piensijoittajalle tarjottavat tuotteet eivät pääsääntöisesti eroa suursijoittajalle tarjottavista tuotteista. Haastateltavilla on käytössään Nordean tarjoama sijoitusopas-sovellus, jonka avulla saadaan vaihtoehtoja erilaisista asiakkaalle sopivista mallisalkuista. Nordean suositus pohjautuu aina hajautettuun salkkuun ja salkkupainotukseen vaikuttaa sijoittajan riskinotto-kyky, tuotto-odotus ja sijoitusaika. Esimerkiksi aloittelevalle piensijoittajalle rahastot tarjoavat helpon ja monipuolisen ratkaisun varojen hajauttamiseen. Muita mahdollisia sijoituskohteita ovat suorat osakesijoitukset, joukkolainat, indeksilainat ja talletukset.

Hajauttaminen pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin tarjoamalla valmiiksi hajautettua salkkua. Vaihtoehtona on muodostaa hajautettu sijoitussalkku yksittäisistä sijoituskohteista. Omaisuuslajien välinen hajautus on tärkeää, millä tarkoitetaan missä suhteessa osakkeita ja korkosijoituksia valitaan. Korkosijoitukset jaetaan pitkän ja lyhyen aikavälin sijoituksiin. Omaisuuslajien sisällä hajauttaminen huomioidaan valitsemalla sijoituskohteet eri toimialoilta ja maantieteellisiltä alueilta sekä eri riskiluokkiin kuuluvista

sijoituksista. Kaikkia sijoituksia ei kannata tehdä yhdellä kertaa, vaan ne tulisi tehdä useammassa erässä, jolloin saadaan ajallista hajautusta.

Nordean antaman suosituksen jälkeen asiakkaan on itse tehtävä lopullinen päätös sijoitussalkkuun valittavista sijoituskohteista. Mallisalkuissa hajauttaminen on huomioitu hyvin, joten asiakkaan ei tarvitse tehdä siihen muutoksia. Asiakkaalla on kuitenkin mahdollisuus poiketa pankin esittämän hajautetun mallisalkun suosituksesta ja valita itse mieleisensä sijoituskohteet. Useimmiten asiakkaan tekemät muutokset vain vähentävät hajautusta.

Hajauttamisen hyötynä voidaan pitää sillä saatavaa parannettua riskin ja tuoton välistä suhdetta. Hajautetulla salkulla pyritään saamaan mahdollisimman tasaista tuottokehitystä sekä pienentämään riskiä. Erilaiset sijoitusinstrumentit, kuten osakkeet ja korot, käyttäytyvät eri tavalla markkinatilanteiden muuttuessa. Hajautetussa salkussa yhden sijoituskohteen tuoton ollessa huono koko salkun arvo ei putoa merkittävästi. Sijoituspääoman voi myös hajauttaa liian useaan kohteeseen, jolloin hajauttamisesta saatavat hyödyt vähenevät. Lisäksi ongelmaksi tulee hallinnoinnin vaikeus ja salkunhoitokulut voivat nousta kohtuuttoman suuriksi.

Hajauttamispäätökseen vaikuttaa muun muassa sijoittajan riskinotto-kyky. Riskinotto-kykyä kartoitetaan erilaisten kysymysten avulla, joilla pyritään selvittämään millainen riskinottaja sijoittaja on. Riskiä kartoittaessa otetaan huomioon sijoitusaika ja kuinka suuria tappioita sijoittaja on valmis kokemaan. Muita hajauttamispäätökseen vaikuttavia tekijöitä ovat tuottotavoite, sijoittajan aiempi kokemus ja kuinka halukas sijoittaja on seuramaan markkinoita sekä hoitamaan aktiivisesti sijoitussalkkuaan.

Aloittelevan piensijoittajan omaisuuslajipainotukseen vaikuttaa sijoittajan suhtautuminen tappioon. Suurin osa sijoittajista on varovaisia, jolloin sijoitusajan ollessa esimerkiksi noin viisi vuotta, suositellaan otettavan myös vähän osakeriskiä. Yleisen suosituksen mukaan 25 prosenttia varoista sijoitetaan silloin osakkeisiin ja 75 prosenttia korkosijoituksiin. Nuoren aloittelevan sijoittajan suositellaan sijoittavan enemmän osakkeisiin, jolloin varallisuutta

saadaan kasvatettua. Tällöin tyypillinen painotus osakkeiden ja korkojen välillä on sijoittaa puolet osakkeisiin ja puolet korkosijoituksiin. Osakkeet sijoitetaan maailmanlaajuisesti ja joukkolainoihin valitaan erimittaisia sijoitusaikoja ja eri riskiluokkaan kuuluvia sijoituksia. Sijoittajan on tarkistettava salkun painotus esimerkiksi vuosittain, jotta salkun riskitaso pysyy ennalta määrättyllä tasolla.

Sijoittajan ikä vaikuttaa hajautuspäätökseen aikahorisontin pituudessa. Pitkällä aikahorisontilla sijoitettaessa riskiä voidaan ottaa enemmän muuttamalla omaisuuslajien välistä painotusta, jolloin osakkeiden osuus salkussa korostuu. Riskinotto on sijoittajakohtaista, koska toiset ovat valmiita ottamaan enemmän riskiä kuin toiset. Yleensä riskinottohalukkuus madaltuu iän myötä, jolloin korkosijoitusten osuus salkussa kasvaa. Vanhemmalla iällä sijoittajan rahalliset tarpeet on kuitenkin tyydytetty, jolloin voi ottaa enemmän riskiä, koska kuoleman jälkeen varallisuus siirtyy jollekin toiselle henkilölle.

Hajauttamisessa voidaan myös tehdä virheitä. Sijoitettaessa useaan eri arvopaperiin salkun ajatellaan olevan hyvin hajautettu. Lähemmin tarkasteltuna huomataan arvopapereiden olevan samalta toimialalta, jolloin salkku on hajautettu vain näennäisesti. Lisäksi salkku voi olla muuten hyvin hajautettu, mutta yhden osakkeen määrä salkussa voi olla liian suuri, jolloin salkun tuottokehitys liikkuu yhden osakkeen arvonvaihtelun mukaan. Kun edetään sijoitussuunnitelman mukaan ja salkku on hyvin hajautettu, sijoittajan haasteena on olla tekemättä muutoksia.

Salkkua voidaan hajauttaa myös liikaa, jolloin eri arvopapereiden nousut ja laskut eivät vaikuta merkittävästi salkun tuottoon. Lisäksi salkun kokonaisuutta on vaikea hahmottaa. Sijoittaja voi unohtaa huomioida ajallisen hajauttamisen ja sijoittaa varallisuuden yhdellä kertaa. Pahimmassa tapauksessa kurssit ovat silloin korkealla ja sijoittaja ostaa kalliilla. Aloittelevan piensijoittajan kannattaa harkita tarkkaan, saako rakennettua yhtä tehokkaasti hajautettua salkkua kuin mitä pankissa tarjotaan.

11 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Opinnäytetyön toiminnallisena tuotoksena syntynyttä opasta lähdettiin työstämään teoriaosuuden pohjalta ja oppaaseen pyrittiin kokoamaan tärkeimmät hajauttamiseen liittyvät asiat. Aluksi oppaaseen mietittiin rakenne ja järkevin tapa toteuttaa opas. Oppaasta tehtiin kaksi ulkoasultaan erilaista versiota, joista toinen on työn liitteenä oleva sähköinen versio. Tulostettava versio on vihkotyylinen malli, jota on helppo lukea. Sähköisen ja tulostettavan version asiasisällöt eivät poikkea toisistaan.

Oppaan asiasisältö koostuu hajauttamiseen liittyvien tekijöiden ja hajauttamisen eri muotojen esittelystä. Lisäksi oppaaseen luotiin kolme eri riskiprofiilia sekä kuvattiin esimerkkisijoittajien tapauksia. Oppaan tarkoituksena on esitellä sijoituspääoman hajauttamiseen vaikuttavia tekijöitä sekä miten hajauttaminen voidaan toteuttaa. Opas voi toimia piensijoittajan hajautuspäätösten tukena.

Oppaan teossa ei koettu suuria haasteita, sillä teoriaosuus toimi hyvänä pohjana ja se helpotti oppaan toteuttamisessa. Ajatus oppaan rakenteesta kehittyi teoriaosuuden edetessä, joten oppaan tekeminen oli kauttaaltaan sujuvaa. Suurin työ oppaan teossa oli ulkoasun saaminen halutunlaiseksi. Oppaan koetaan sisältävän tärkeimmät asiat hajauttamisesta ja siitä koetaan olevan hyötyä aloittelevalle piensijoittajalle.

12 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä sijoituspääoman hajauttamiseen piensijoittajan näkökulmasta ja luoda sen pohjalta helppolukuinen opas. Aiheen luonteen vuoksi työ oli järkevin toteuttaa toiminnallisena opinnäytetyönä. Työ koostuu teoriaosuudesta, johon on käytetty kirja- ja Internet-lähteitä sekä Nordean asiantuntijoiden haastatteluja. Toiminnallisena osana syntyi opas, joka perustuu teoriaosuudessa esiteltyyn tietoon.

Kirjalähteinä on käytetty suomenkielisiä sijoittamiseen keskittyviä teoksia sekä yhtä englanninkielistä teosta. Suomenkieliset kirjat pohjautuvat rahoituksen teorioihin ja niistä kirjoitettuihin englanninkielisiin kirjoihin. Hajauttamiseen olennaisena osana liittyvä portfolioteoria on lähtöisin 1950-luvulta ja alkuperäisen teoksen löytäminen olisi ollut haastavaa. Työssä päädyttiin käyttämään suomenkielisten kirjojen tarjoamaa tietoa, koska opinnäytetyön tekijät eivät nähneet tarpeelliseksi alkaa referoimaan tiedon alkulähdettä uudelleen.

Työn haasteena oli tekijöiden vähäinen pohjatieto aiheesta. Työn alkuvaiheessa aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen täytyi paneutua hyvin, jotta saatiin riittävät perustiedot työn toteuttamista varten. Tiedon karttuessa teoriaosuuden kirjoittaminen voitiin aloittaa ja työ alkoi edetä tasaista tahtia. Tekijät kokivat, että sijoituskirjallisuudessa hajauttamisesta on tietoa melko niukasti ja paikoin tieto oli hajallaan. Tekijät saivat mielestään koottua teoriaosuuteen aiheeseen liittyvät keskeisimmät asiat. Oppaasta saatiin tekijöiden mielestä selkeä ja aihe huomioon ottaen tarpeeksi laaja.

Työlle ei asetettu aluksi tarkkaa aikataulua, mutta myöhemmin tavoitteeksi tuli saada työ valmiiksi kuluvan lukukauden aikana. Työn aikatauluun vaikutti tekijöiden työnteko opinnäytetyön tekemisen ohella, mikä osaltaan hidasti työn valmistumista. Opinnäytetyötä tehtäessä tekijät ovat oppineet sijoituspääoman hajauttamisesta sekä yleisesti sijoittamisesta. Tekijät ovat tyytyväisiä

käyttämiinsä työskentelytapoihin, vaikka joissain tilanteissa ajankäyttö olisi voinut olla tehokkaampaa. Lisäksi tekijät ovat tyytyväisiä aikaansaamaansa tuotokseen.

Haastattelut toteutuivat odotetulla tavalla ja niistä saatu tieto tuki kirja- ja Internet-lähteiden teoriaa. Haastattelukysymykset lähetettiin haastateltaville etukäteen, joten he olivat ehtineet valmistautua haastatteluihin hyvin. Haastateltavat vastasivat kysymyksiin ripeästi ja laajasti, joten tiedon taltioinnin kannalta oli hyvä, että haastattelut nauhoitettiin. Haastattelut oli helppo purkaa nauhalta ja haastattelussa pystyttiin keskittymään itse haastatteluun. Haastatteluissa nousi esille samoja asioita, joten tekijät kokivat, ettei useammalla haastateltavalla saataisi muutoksia tuloksiin.

Opinnäytetyöstä tehtäviä jatkokehittämisideoita voisi olla muun muassa case-tyyppinen opinnäytetyö, jossa muodostetaan hyvin hajautettu sijoitussalkku, jota verrataan esimerkiksi useampaan vain muutamaa osaketta sisältävään salkkuun. Toisena kehittämisideana voitaisiin toteuttaa tilastollinen tutkimus, jossa tutkitaan suomalaisten kotitalouksien hajautuksen toteutumista heidän sijoitustoiminnassa. Haasteena olisi löytää tutkimukseen osallistujat. Kolmantena vaihtoehtona sijoitussalkkuun voitaisiin ottaa mukaan myös metsä- ja kiinteistösijoitukset sekä johdannaiset. Tällöin sijoittajalla voisi olla jo aiempaa kokemusta ja sijoitettavaa pääomaa olisi kertynyt enemmän kuin aloittelevalla sijoittajalle.

LÄHTEET

Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2003. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita.

Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita.

Finanssivalvonta. Indeksilainat. 2010. Hakupäivä 11.2.2013.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Indeksilainat/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. Joukkovelkakirjalainat. 2011. Hakupäivä 11.2.2013.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. Joukkovelkakirjalainojen ominaisuuksia. 2011. Hakupäivä 11.2.2013.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. Määräaikaistili. 2013. Hakupäivä 13.2.2013.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Maaraaikaistili/Pages/Default.aspx>

Kallunki, J-P. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum.

Lindström, K. 2007. Vaurastu arvo-osakkeilla. Helsinki: Talentum.

Marston, R. 2011. Portfolio Design – A Modern Approach to Asset Allocation. New Jersey: Wiley.

Möttölä M. 2008. Rahaa rahastoilla. Karisto: HS-kirjat.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2007. Yritysrahoitus. Helsinki: Edita.

Nikkinen, J., Rothovius T. & Sahlström P. 2008. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.

Nordea. Hajauttaminen. 2013. Hakupäivä 7.1.2013.
http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t/Sijoittaminen/Hajauttaminen/701804.html?WT.svl=mega-menu_saastot_advice_hajauttaminen

Nordea. Joukkolainat ja sijoitusobligaatit. 2013. Hakupäivä 11.2.2013.
<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t/Joukkolainat+ja+sijoitusobligaatit/702154.html>

Nordea. Joukkolainojen ABC. 2013. Hakupäivä 11.2.2013.
<http://www.nordea.fi/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Sijoittaminen/Joukkolainat+ja+sijoitusobligaatit/Joukkolainojen+ABC/1429842.html>

Nordea Newsroom. Mistä piensijoittajalle turvaa epävarmassa markkinatilanteessa. 2013. Hakupäivä 3.2.2013.
<http://newsroom.nordea.com/fi/2011/10/25/mista-piensijoittajalle-turvaa-epavarmassa-markkinatilanteessa/>

Nordea Private Banking. Mikä on hedge-rahasto. 2013. Hakupäivä 3.2.2013.
<http://www.nordeaprivatebanking.fi/Sijoittaminen/Vaihtoehtoiset+sijoitukset/Hedge-rahastot/Mik%C3%A4+on+hedge-rahasto/1513102.html>

Nordea. Säännöllinen säästäminen. 2013. Hakupäivä 7.1.2013.
http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t/Sijoittaminen/S%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6llinen+s%C3%A4%C3%A4st%C3%A4minen/40647.html?WT.svl=mega-menu_saastot_advice_saannollinen-saastaminen

Oulun Nordea. Sijoitusasiantuntija 1. 2013. Haastattelu. 25.1.2013. Tekijän hallussa. Oulu.

Oulun Nordea. Sijoitusasiantuntija 2. 2013. Haastattelu. 25.1.2013. Tekijän hallussa. Oulu.

Oulun Nordea. Private Banker 1. 2013. Haastattelu. 25.1.2013. Tekijän hallussa. Oulu.

Oulun Nordea. Private Banker 2. 2013. Haastattelu. 25.1.2013. Tekijän hallussa. Oulu.

Pesonen, M. Säästäjästä sijoittajaksi: Jokamiehen sijoitusopas. 2011. Jyväskylä: Docendo.

Puttonen, V. 2001. Sijoituskirja. Juva: WSOY.

Puttonen, V., Repo E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. Juva: WSOY.

Pörssisäätiö. Osakeopas. 2013.

Pörssisäätiö. Sijoitusrahasto-opas. 2013.

Saario, S. 2011. Saarion sijoituskirja – miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Juva: WSOY.

Tilastokeskus. Kuluttajahintaindeksi. 2013. Hakupäivä 13.2.2013.
<http://www.stat.fi/til/khi/> hp

LIITTEET

HAASTATTELUKYSYMYKSET

LIITE 1

Kuinka kauan olet toiminut työtehtävässasi?

Millaisia tuotteita piensijoittajalle tarjotaan?

Miten hajauttaminen huomioidaan?

Miten asiakas voi vaikuttaa salkun hajauttamiseen?

Mitkä hajauttamisen keinot ovat tärkeimpiä?

Mitkä ovat hajautetun salkun hyödyt/haitat?

Miten riskinotto kyky arvioidaan?

Millainen salkkupainotus sopii aloittelevalle piensijoittajalle?

Vaikuttaako sijoittajan ikä hajautuspäätökseen? Jos, miten?

Mitä virheitä hajauttamisessa voi tehdä?

SIJOITUSPÄÄOMAN HAJAUTTAMINEN PIENSIJOITTAJAN NÄKÖKULMASTA

JOHDANTO

Sijoituskirjallisuutta lukiessa törmää usein sanontaan: ”Ei kaikkia munia samaan koriin”. Sanonnalla tarkoitetaan, ettei kaikkia sijoituksia kannata sijoittaa samaan kohteeseen, vaan sijoitukset tulee hajauttaa useampaan eri kohteeseen riskin pienentämiseksi. Tässä oppaassa annetaan ohjeita, miten sijoittaja voi välttää sijoittamasta kaikkia varojaan yhteen kohteeseen.

Opas tarjoaa suuntaa-antavia neuvoja siitä, miten varallisuutta voidaan hajauttaa. Oppaassa kerrotaan hajauttamisen yleisistä piirteistä sekä eritellään hajauttamisen eri muotoja. Lisäksi oppaassa on kerrottu, mitkä tekijät vaikuttavat hajautuspäätöksiin. Opas keskittyy pankin kautta tarjottaviin tuotteisiin, joista on valittu osakkeet, rahastot, joukkolainat ja pankkitalletukset. Näiden tietojen pohjalta on esitetty kolmen eri riskiluokan sijoitusprofiileja ja neljä eri elämäntilanteissa olevaa esimerkkisijoittajaa.

Opas on kirjoitettu piensijoittajan näkökulmasta, jota aloittelevankin piensijoittajan on helppo lukea. Hyvänä vinkkinä voidaan kuitenkin sanoa, että kannattaa mennä keskustelemaan pankin asiantuntijoiden kanssa, jos tuntuu, ettei itse osaa tehdä hajauttamispäätöksiä.

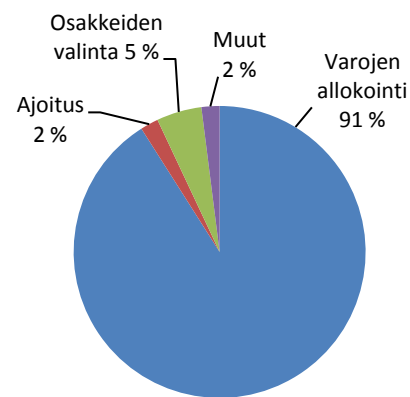
SIJOITUSPÄÄOMAN HAJAUTTAMINEN

Hajauttaminen on sijoittamisen keskeinen perusajatus ja sillä tarkoitetaan sijoitettavan varallisuuden jakamista erilaisiin sijoituskohteisiin. Varallisuutta voidaan hajauttaa eri instrumentteihin eli omaisuuslajeihin sekä niiden sisällä toimialoittain, maantieteellisesti ja ajallisesti. Varallisuutta hajauttamalla pyritään pienentämään sijoituksiin liittyvää riskiä ja parantamaan tuoton ja riskin välistä suhdetta.

Salkkua hajauttamalla on mahdollista päästä samalle tuottotasolle kuin ei-hajautetulla salkulla riskin ollessa pienempi. Eri instrumentit ovat erilaisia tuotto- ja riskitasoiltaan, joista sijoittaja voi valita omien tavoitteidensa mukaan sopivimmat. Eri instrumentteja yhdistelemällä voidaan luoda portfolioita tuotto-odotuksen ja riskinottokyvyn mukaan.

Suorissa osakesijoituksissa sijoittajan on itse hajautettava salkku ostamalla eri osakkeita. Hajauttamisen suurin hyöty saadaan jo noin 10-15 eri osakkeeseen sijoittamalla. Jos sijoittajalla ei ole aikaa, halua tai riittävää osaamista seurata markkinoita ja omia sijoituksiaan, tällöin rahastot ovat hyvä vaihtoehto. Rahastot ovat hyvin hajautettuja valmiita sijoitustuotteita.

Tutkimusten mukaan varojen allokoinnilla eli omaisuuslajien välisellä kohdistamisella on merkittävin vaikutus salkun tuottoon. Alla olevassa kuviossa on esitetty miten sijoittajan peruspäätökset vaikuttavat tuottoon.

Kuvio 1. Sijoittajan peruspäätösten vaikutus salkun tuottoon

Kuviosta 1 nähdään, että varojen allokointi selittää yli 90 prosenttia salkun tuoton vaihtelusta. Viisi prosenttia selittyy osakkeiden valinnalla. Jäljelle jäävä neljän prosentin osuus jakaantuu tasan ajoituksen ja muiden tekijöiden kesken. Tästä voidaan päätellä, että sijoittajan kannattaa tehdä varojen allokointi huolella, sillä sen merkitys salkun tuottoon on niin merkittävä.

HAJAUTTAMISEN MUODOT

Sijoittamista eri toimialojen yhtiöihin kutsutaan toimialahajauttamiseksi. Sijoittajan kannattaa valita osakkeita useammalta toimialalta, koska toimialat reagoivat eri tavalla markkinoiden heilahteluihin. Näin sijoitussalkun arvo ei ole riippuvainen yhden sijoituskohteen tuottokehityksestä.

Maantieteellisellä hajauttamisella tarkoitetaan sijoituskohteiden valitsemista erilaisilta maantieteellisiltä alueilta. Varallisuutta voidaan sijoittaa kehittyneille ja kehittyville markkinoille. Kehittyvillä markkinoilla sijoitusten riskitaso on korkeampi ja siihen vaikuttaa muun muassa maan poliittinen vakaus sekä markkinoiden kehittyneisyys.

Ajallinen hajautus voidaan toteuttaa sijoittamalla varallisuutta useammassa samansuuruudessa erässä sen sijaan, että sijoitettaisiin koko sijoituspääoma yhdellä kertaa. Ajallisella hajauttamisella saadaan pienennettyä oikeaan ajoitukseen liittyvää riskiä. Ajallinen hajauttaminen onnistuu helposti säännöllisen säästämisen avulla esimerkiksi kuukausittain. Tällöin ostoja tehdään sekä kurssinousun että -laskun aikana.

HAJAUTTAMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Sijoitusvarallisuutta hajauttaessa sijoittajan täytyy ottaa huomioon useita tekijöitä ennen kuin lopullinen päätös hajauttamisesta voidaan tehdä. Hajautuspäätöstä tehtäessä täytyy miettiä oma tuottotavoite, riskinsietokyky, sijoitushorisontti ja käytettävä varallisuus sekä elämäntilanne.

Sijoitustoimintaa aloittaessa sijoittajan täytyy määritellä ensin oma riskinsietokykynsä, jotta varallisuus osataan hajauttaa oikein. Riskitason mukaan määräytyy miten korko- ja osakesijoitukset painottuvat portfolioissa. Sijoitusprofiilit voidaan jakaa esimerkiksi kolmeen eri tasoon: matalan, tuottohakuksen ja korkean riskin profiileihin.

Sijoittajan tuottotavoite vaikuttaa merkittävästi eri omaisuusluokkien väliseen hajautukseen. Suurempaa tuottoa tavoiteltaessa salkkuun valitaan enemmän osakkeita ja pienemmällä tuottotavoitteella korkosijoitukset ovat suuremmassa roolissa.

Sijoitusajan pituus vaikuttaa myös omaisuusluokkien väliseen painotukseen. Lyhyellä aikavälillä korkeariskisten sijoitusten kurssivaihtelut voivat olla suuria. Aikahorisontin ollessa lyhyt korkeariskisten kohteiden painotus kannattaa minimoida.

Mitä pidempi sijoitusaika on, sitä enemmän voidaan sijoittaa riskisempiin kohteisiin kuten osakkeisiin, koska pitkällä aikavälillä kurssiheilahtelut tasaantuvat.

Sijoittaja voi määritellä aikahorisontin tulevien hankintojen perusteella. Sijoitettavat varat voidaan tarvita viiden vuoden päästä suureen hankintaan esimerkiksi uuden auton tai asunnon ostoon. Tällöin kannattaa välttää suuren riskin ottamista, jotta sijoitusten arvo ei romahda.

Sijoitustoiminnan alkuvaiheessa sijoituspääoma voi olla pieni, jolloin sijoittamisen voi aloittaa esimerkiksi sijoittamalla kuukausittain johonkin hyvään rahastoon. Sijoituspääoman kasvaessa sijoituksia voidaan muuttaa suoriin korko- ja osakesijoituksiin, joko kokonaan tai osittain. Tämä voi olla järkevää etenkin suoria osakesijoituksia tehdessä. Suorien osakesijoitusten tekeminen voi tulla kalliiksi, koska hajautetun osakesalkun muodostaminen vaatii suuren alkupääoman. Pienillä summilla sijoitettaessa osakkeiden ostoista muodostuvat palkkiot voivat nousta liian suuriksi tuottoihin nähden. Tällöin itse hajautetun osakesalkun tilalle voidaan valita valmiiksi hajautettu osakerahasto.

SIJOITUSINSTRUMENTIT

Pankin tarjoamia yleisimpiä sijoitusinstrumentteja ovat pankkitalletukset, joukkolainat, rahastot ja osakkeet. Näistä instrumenteista voidaan muodostaa hyvin hajautettu portfolio sijoittajalle sopivalla omaisuuslajien välisellä painotuksella. Instrumenttien valintaan vaikuttavat aiemmin käsitellyt sijoittajan riskinsietokyky, tuottotavoite, sijoitusaika, käytettävä varallisuus ja elämäntilanne.

Pankkitalletukset ovat käytännössä riskittömiä sataantuhanteen euroon saakka talletussuojan vuoksi. Pankkitalletuksista saatava tuotto muodostuu koroista, jotka ovat hyvin pieniä. Jos sijoittajalla on ylimääräisiä pankkitalletuksia, niille kannattaa harkita paremmin tuottavia sijoitusvaihtoehtoja. Tavallisella tilillä olevalle pääomalle sijoittaja voi määrittää aikahorisontin itse. Määräaikaistileissä sijoitusaika on keskimäärin kuukaudesta kahteen vuoteen ja korko on ennalta määriteltä.

Joukkovelkakirjalainan riski on riippuvainen luottoluokituksista. Useimmiten perinteisillä valtioiden liikkeelle laskemilla lainoilla on paras mahdollinen luottoluokitus. Niissä riski on pieni, jolloin tuottokin jää maltillisemmaksi. Yritysten liikkeelle laskemissa lainoissa riski on huonomman luottoluokituksen vuoksi suurempi, mutta myös tuotto on korkeampaa.

SIJOITUSPROFIILIT

Perinteisten joukkovelkakirjalainojen minimimerkintähinta on usein niin suuri, ettei piensijoittajalla ole mahdollisuutta sijoittaa niihin. Indeksilainan tuotto määräytyy lainan kohde-etuuden mukaan. Aikahorisontti on kolmesta vuodesta viiteen vuoteen. Piensijoittajalla on hyvät mahdollisuudet sijoittaa indeksilainoihin, koska niitä saa hankittua pienelläkin summalla.

Sijoitusrahastot ovat monipuolinen sijoituskohteiden joukko, ja ne voidaan jakaa riskiluokkien mukaan korko-, yhdistelmä-, osake- ja erikoissijoitusrahastoihin. Rahastojen aikahorisontti määräytyy valitun rahaston perusteella, mikä on muutamasta vuodesta ylöspäin. Rahastojen tuotto on myös riippuvainen valitusta rahastosta. Rahastot ovat hyvin hajautettuja valmiita sijoitusratkaisuja ja piensijoittaja pääsee niiden avulla sijoittamaan erilaisiin instrumentteihin, kuten perinteisiin joukkovelkakirjalainoihin.

Osakesijoituksissa riski on edellä mainituista vaihtoehdoista suurin. Osakkeet ovat suosittu sijoituskohteiden joukko tuottohakuille sijoittajille, koska ne tarjoavat mahdollisuuden korkeampiin tuottoihin. Osakesijoituksiin on järkevintä sijoittaa pidemmällä aikavälillä esimerkiksi viidestä vuodesta eteenpäin ja kurssivaihteluiden vuoksi niiden ajallinen hajauttaminen on huomioitava.

Sijoitusprofiilit on jaettu kolmeen eri riskitason mukaan: matalan, tuottohakuisen ja korkean riskin profiileihin. Taulukossa 1 on esitetty sijoitusprofiilien korko- ja osakesijoitusten suhde. Matalan riskin profiilissa korkosijoituksia on 75 prosenttia ja osakkeita 25 prosenttia, tuottohakuisen riskin profiilissa vastaava suhdeluku on puolet ja puolet sekä korkean riskin profiilissa korkosijoituksia on 25 prosenttia ja osakkeita 75 prosenttia. Profiilit ovat esimerkkejä ja suuntaa-antavia, joita sijoittaja voi käyttää apunaan hajautuspäätöksiä tehdessään. Profiilien avulla pyritään kuvaamaan eri sijoituskohteiden painotusta salkussa.

Taulukko 1. Sijoitusprofiilien korko- ja osakesijoitusten suhde.

Riskitaso	Matala	Tuotto-hakuinen	Korkea
Korkosijoitukset %	75	50	25
Osakesijoitukset %	25	50	75

Sijoitusaika profiileissa on noin viidestä vuodesta ylöspäin, jolloin salkkuun on perusteltua valita myös osakkeita. Sijoittajan ikää ei ole otettu profiileja määritettäessä huomioon, koska nämä ohjeet keskittyvät hajauttamiseen riskinsietokyvyn ja tuottovaatimuksen lähtökohdista.

MATALAN RISKIN PROFIILI

Matalan riskitason sijoittaja on varovainen eikä halua salkun arvon heilahtelevan paljon. Sijoittajan tuottovaatimus voi olla esimerkiksi inflaation verran, jotta sijoitusten arvo säilyy. Salkun kokonaisriski pyritään pitämään matalana painottamalla hajautuksessa korkosijoituksia. Näin pääoman menetysvaara ei ole niin suuri. Salkkuun valitaan myös osakkeita, joilla saadaan vähän korkeampaa tuottoa.

Korkosijoitusten 75 prosenttia jaetaan lyhyen koron rahastojen, pitkän koron rahastojen ja indeksilainojen kesken. Lyhyen koron rahaston tilalle voi myös harkita määräaikaistalletusta. Pitkän koron rahasto voi sijoittaa valtioiden tai yritysten joukkolainoihin. Indeksilainaksi valitaan korkeaksi luokiteltu kohde. Jäljelle jäävä 25 prosenttia hajautetaan hyvin eri yhtiöiden osakkeisiin ja toimialoihin.

Pankit tarjoavat hyviä yhdistelmärahastoja. Esimerkiksi Nordean rahastovalikoimasta tälle profiilille sopisi Säästö 25 -rahasto, mikä sisältää neljäsosan osakkeita ja kolme neljäsosaa korkosijoituksia.

TUOTTOHAKUISEN PROFIILI

Tuottohakuinen sijoittaja omaa paremman riskinsietokyvyn ja vaatii sijoituksilleen korkeampaa tuottoa kuin matalan riskin sijoittaja. Sijoittajan tuottovaatimus voi olla esimerkiksi suurempi kuin inflaatio, jolloin rahan arvon säilymisen lisäksi saadaan myös tuottoa. Tuottohakuista sijoittajaa ei haittaa sijoitusten suurehkokaan arvonnvaihtelu, joten hän on valmis ottamaan enemmän riskiä. Salkun tuottoa pyritään parantamaan lisäämällä osakkeiden osuutta sijoituksissa.

Profiilin salkussa puolet pääomasta hajautetaan korkosijoituksiin ja puolet osakkeisiin. Korkosijoitukset valitaan lyhyen ja pitkän koron rahastoista sekä indeksilainoista. Osakesijoitukset hajautetaan useaan yhtiöön, jotka toimivat eri toimialoilla.

Tälle riskiprofiilille sopiva rahasto voisi olla Nordean tarjoama Säästö 50 -rahasto. Säästö 50 -rahastossa sijoitukset jakaantuvat kahteen suunnilleen samansuuruiseen osaan korko- ja osakesijoitusten välillä.

KORKEAN RISKIN PROFIILI

Korkean riskin profiilissa sijoittaja on valmis kestämään suuriakin arvonvaihteluja korkean riskinsietokyvyn vuoksi. Hän ei menetä yöuniaa, vaikka salkun arvo laskisi kymmeniä prosentteja. Sijoittaja luottaa markkinoiden nousevan ennen pitkää normaalille tasolle. Tuottovaatimus on suuremman riskinsietokyvyn myötä korkea. Korkean riskin profiilissa osakkeiden painotus salkussa korostuu entisestään korkosijoituksiin nähden, minkä myötä tuoton odotetaan kasvavan.

Profiilissa korkosijoitusten osuus sijoituksista on 25 prosenttia ja osakkeiden osuus 75 prosenttia. Korkosijoituksissa painotetaan indeksilainoja ja lisäksi voidaan valita lyhyen ja pitkän koron rahastoja. Osakesijoitukset hajautetaan eri toimialoilla toimiviin yhtiöihin.

Rahastovalikoimasta korkealla riskiprofiililla sijoittavalle voisi sopia Nordean tarjoama Säästö 75 -rahasto. Rahasto sijoittaa 25 prosenttia korkorahastoihin ja 75 prosenttia osakerahastoihin.

ESIMERKKISIOITTAJIA

Jouni on 21-vuotias opiskeluiden ohella työskentelevä pienituloisen opiskelija. Hän pystyy säästämään pienen osan saamistaan tuloista. Hän aikoo säästää noin 5-10 vuotta, jonka jälkeen hän haluaa ostaa auton. Jouni sijoittaa varat pienen sijoituspääoman vuoksi rahastoihin. Hän sijoittaa rahastoihin samalla summalla säännöllisesti säästäen. Sijoituskohteeksi hän on valinnut korko- ja osakerahaston, joihin säästettävät summat siirtyvät tililtä automaattisesti kuukausittain.

Ville on vastavalmistunut 27-vuotias juristi ja hän on saanut hyväpalkkaisen vakituisen työpaikan. Villellä on lähiaikoina edessään ensimmäisen omistusasunnon osto, johon edellytetyn alkupääoman lainan saamista varten hän on saanut perinnöstä. Ville haluaa saada sijoituksilleen hyvää tuottoa ja hän kestää hyvin riskiä. Villen sijoitushorisontti on pitkä ja hän pystyy sijoittamaan kolmasosan palkastaan. Ville sijoittaa pääomasta 75 prosenttia osakkeisiin ja 25 prosenttia korkosijoituksiin. Ville ostaa osakkeita neljä kertaa vuodessa eri toimialoilta siten, että salkussa on korkeintaan viidentoista eri yhtiön osakkeita. Korkosijoitukset Ville valitsee tarjolla olevista indeksilainoista.

Liisa on 48-vuotias keskituloinen kaupungin työntekijä. Hän tulee hyvin toimeen ja on saanut maksettua asuntolainan lähes loppuun. Liisa haluaa aloittaa säästämisen eläkepäiviä varten, koska hän haluaa turvata elintason säilymisen. Liisa on varovainen sijoittaja ja hän painottaa sijoituksiensa hajautuksessa korkosijoituksia. Hän sijoittaa pääomastaan korkoihin kolme neljäsosaa ja loput osakkeisiin. Liisalla on useasta eri rahastosta koostuva rahastosalkku, jonka rahastot sijoittavat eri maantieteellisiin alueisiin. Osakkeita hän ostaa kerran vuodessa.

Kerttu on 68-vuotias eläkeläinen, joka on ennen toiminut yrittäjänä. Kerttu on saanut säästettyä työuransa aikana rahastoihin noin viisitoista tuhatta euroa, jotka hän aikoo muuttaa suoriksi osakesijoituksiksi. Yrityksen myynnistä saadun rahan hän on käyttänyt haaveilemansa kesämökin ostoon. Eläkkeellä ollessaan hänellä on paljon aikaa ja kiinnostusta seurata markkinoita ja sijoituksiaan. Kerttu ei pelkää sijoitussalkun suurtakaan arvovaihtelua. Kertun korkeammasta iästä huolimatta hän ei koe, että hänen täytyisi välttää osakesijoituksia niihin kohdistuvan suuren riskin vuoksi. Kerttu ajattelee varallisuuden siirtyvän jossain vaiheessa jälkeläisilleen, joten hänestä on perusteltua sijoittaa lähes koko sijoitusvarallisuus osakkeisiin. Loput hän sijoittaa pitkäaikaisiin korkosijoituksiin. Osakesalkkua kootessa Kerttu valitsee osakkeita eri toimialoilta sekä eri maantieteellisiltä alueilta.